

RAPPORT

NHOs KOMMUNE-NM 2019

Forord

Prosjektet har vært gjennomført av Annegrete Bruvoll og Peter Aalen. Siri Voll Dombu og Bjørn Ingeberg Fesche har bidratt med kartfigurer. Rapporten er kvalitetssikret av Erland Skogli.

Vi takker NHO for et spennende oppdrag og vår kontaktperson Hilde Karoline Midsem for interessante innspill og diskusjoner. Forfatterne står ansvarlig for alt innhold i rapporten.

August 2019

Annegrete Bruvoll
Prosjektleder
Menon Economics

Innhold

SAMMENDRAG	3
1 INNLEDNING OG BAKGRUNN	5
2 INDIKATORSETTET	6
3 FRAMGANG I NORDLAND OG TILBAKEGANG I VESTLANDSFYLKENE	8
3.1 Næringsliv	12
3.2 Arbeidsmarked	14
3.3 Demografi	16
3.4 Kompetansenivå	18
3.5 Kommuneøkonomi	20
3.6 Oppsummert om endringer i fylkene over tid	22
4 MOT MINDRE FORSKJELLER MELLOM KOMMUNENE	23
4.1 Næringsliv	25
4.2 Arbeidsmarked	27
4.3 Demografi	29
4.4 Kompetansenivå	31
4.5 Kommuneøkonomi	33
4.6 Endringer i kommunene over tid	36
VEDLEGG 1. BEREGNINGSMETODE OG DATAGRUNNLAG	41
V1.1 Beregningsmetode	41
Enkeltindikatorer	41
Områdeindikatorer	41
Totalindikator	41
V1.2 Datagrunnlag	41
VEDLEGG 2. RANGERING AV KOMMUNER, TOTAL- OG OMRÅDEINDIKATORER	43
VEDLEGG 3. KOMMUNENES ENDRINGER OVER TID, TOTAL- OG OMRÅDEINDIKATORER, 2013=1,00	53

Sammendrag

Kommune-NM er en årlig rangering av de økonomiske prestasjonene og rammebetingelsene for næringslivet i norske kommuner, utført i regi av NHO. Kommune-NM 2019 dekker fem temaområder: Næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi. Hovedfokus i rapporten er en *sammenligning av fylker og kommuner*, og drøfting av *utviklingen* i rangering fra 2013 til 2018.

I årets Kommune-NM rangeres Oslo høyest av kommunene, før Sola og Bærum. Sola har ligget høyest på rangeringen i Kommune-NM over flere år. Kommunene i Nordland har gått mest fram, og kommunene i Rogaland har gått mest tilbake de siste fem årene. Endringene gjenspeiler virkningene av oljeprisfallet, som har hatt negativ betydning for utviklingen spesielt på Vestlandet.

Status i 2018

Oslo kommer høyest på listen i årets Kommune-NM. Øvrige kommuner blant de høyest rangerte ligger i Østlandsområdet, langs kysten i Sør-Norge og byområdene langs hele kysten forøvrig og i innlandet. Dette er større by-, tettsteds, utdannings- og høyteknologikommuner, eller kommuner med betydelig innslag av oppdrettsnæring og energiproduksjon, i tillegg til reiselivskommuner i indre Nordfjord og Sogn og vintersportområder på Østlandet. Hovedtyngden av de lavest rangerte kommunene finner vi fra Trøndelag og nordover og innlandskommuner på Østlandet.

Status i 2018: Høyest og lavest rangerte kommuner (1-422)

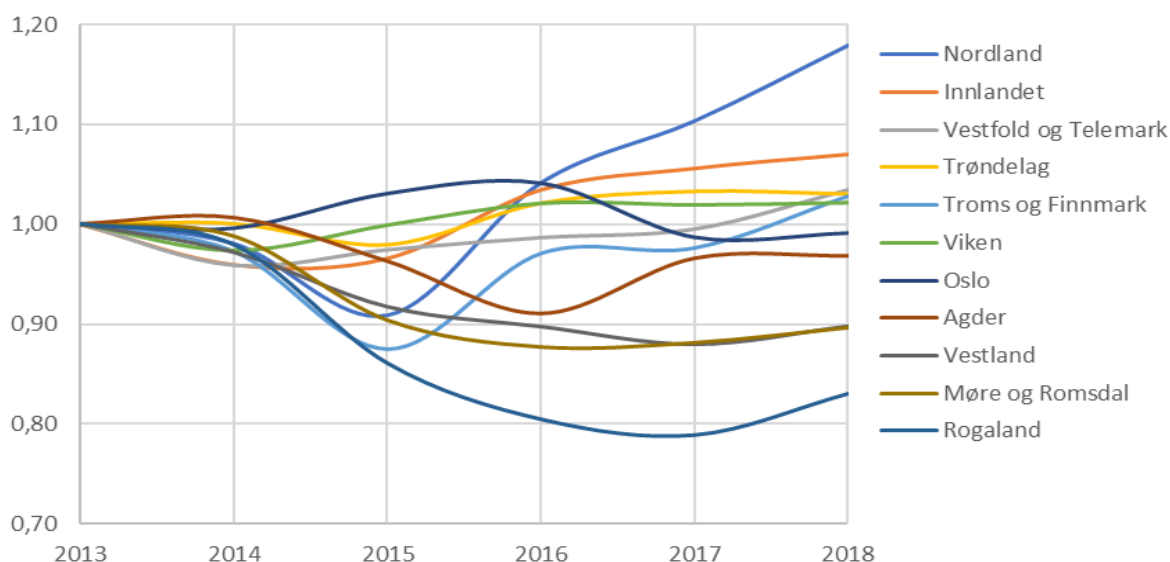
Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Oslo kommune	403	Salangen
2	Sola	404	Bindal
3	Bærum	405	Fedje
4	Trondheim	406	Tjeldsund
5	Austevoll	407	Karlsøy
6	Stavanger	408	Engerdal
7	Ullensaker	409	Søndre Land
8	Bergen	410	Røst
9	Sogndal	411	Aremark
10	Ås	412	Tranøy
11	Asker	413	Hasvik
12	Kongsberg	414	Loabák - Lavangen
13	Sandnes	415	Torsken
14	Tromsø	416	Loppa
15	Skedsmo	417	Utsira
16	Lier	418	Dyrøy
17	Ålesund	419	Ballangen
18	Fjell	420	Fosnes
19	Kristiansand	421	Kvalsund
20	Nittedal	422	Kvæfjord

Endringer siden 2013

At en kommune eller et fylke kommer dårligere ut i rangeringen betyr ikke nødvendigvis at utviklingen innenfor kommunen/fylket har vært negativ. Forklaringen kan like gjerne være at andre kommuner har hatt en relativt bedre utvikling over tid. I årets Kommune-NM har vi indeksert utviklingen innenfor hver indikator både over tid og mellom kommuner. Dette gir et sett av indekser som er av samme typen som FNs «Human development index». Det er for eksempel mulig å sammenligne status for næringslivet i en kommune i 2018 med status for andre kommuner et hvilket som helst annet år. Samme indekser er beregnet for fylkene. Det er også mulig å beregne utviklingen for ulike alternativer for kommunesammenslåinger/regioner, for eksempel for å studere hvordan forholdene for næringslivet i sammenslåtte kommuner utviklet seg før og etter sammenslåing. I drøftinger av utviklingen over tid er disse indeksene benyttet.

Mens det store bildet er at Nord-Norge og mindre sentrale strøk kommer dårlig ut i *rangeringen*, finner vi at indikatorverdiene jamt over har utviklet seg i positiv retning spesielt for kommunene i Nordland og Innlandet *over tid*. Kommuner i Nordland, som samlet sett rangerer lavest sammenlignet med andre, har hatt størst framgang de siste fem årene. Disse har også størst potensial for å tilrettelegge for vekst i næringslivet. Et annet viktig trekk er at fylkene i Vest-Norge, med Rogaland, Vestland og Møre og Romsdal, hadde høyest indikatorverdier i 2013-2014, og at indikatorverdiene generelt ble svekket fra nedgangen i oljeprisen i 2014 og fram til 2016, for deretter å hente inn en del av fallet fram til 2018. Mens Nordland og Innlandet har gått mye fram, har disse fylkene samlet sett gått mye tilbake, slik at forskjellene mellom kommunene har blitt mindre. Vi finner de samme tendensene i Trøndelag, Viken og Vestfold og Telemark, men her synes oljeprisfallet å ha hatt mindre betydning. Troms og Finnmark fulgte Rogaland med et brått fall i indikatorene fra 2014 til 2015, men var oppe på samme nivå allerede i 2016. Agder falt også fram mot 2016, men i mindre grad enn Vestlandsfylkene. Oslo skiller seg fra de andre fylkene med en jevn framgang i perioden 2013-2016 og deretter noe tilbakegang.

Endringer fra 2013 til 2018: Totalindikatoren for fylkene, 2013=1,00

1 Innledning og bakgrunn

Siden 2004 har NHO publisert indikatorer for kommunene langs dimensjoner som er viktige for eller gjenspeiler vekst i næringslivet. Siden 2011 har indikatorsettet dekket fem temaområder; næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi. Innenfor hvert av temaområdene er det spesifisert tre til fem enkeltindikatorer som gir et bilde av utviklingstrekk over tid og sammenligningsgrunnlag på tvers av kommuner og fylker.

Kommune-NM omfatter i alt 19 enkeltindikatorer, fem områdeindikatorer og én totalindikator for 422 kommuner og de elleve nye fylkene som vil være gjeldende fra 2020, og over seks årganger. Indikatorsettet er utviklet i samarbeid, og det endelige indikatorsettet er fastlagt av NHO. Indikatorsettet er tilgjengelig på NHOs nettsider.

I rapportens kapittel 2 beskrives innholdet i indikatorsettet og definisjonene av de enkelte indikatorene. De sentrale utviklingstrekkene over på tvers av fylker og kommuner, og endringer i rangeringen over tid, drøftes i hhv kapittel 3 og 4.

Vedlegg 1 beskriver hvordan indeksene for område- og totalindikatorene beregnes. Den nye beregningsmetoden gjør det mulig å sammenligne alle indikatorene mellom kommuner/fylker og over tid, ikke bare enkeltindikatorer, men også aggregerte indikatorer.

Fullstendige oversikter over indikatorene for alle kommuner i 2013 og 2018, og endringer over perioden, er gjengitt i henholdsvis Vedlegg 1 og Vedlegg 2.

Vedlegg 2 inneholder *rangeringen* av alle kommuner for 2013 og 2018. Rangeringen sier bare noe om den innbyrdes rangeringen av kommunene for hvert av disse to årene, ikke om kommunene i seg selv har hatt en positiv eller negativ utvikling i forhold til eget nivå, eller om avstanden til andre kommuner.

Vedlegg 3 beskriver *endringer i indeksen* innenfor område- og totalindikatorene fra 2013 til 2018. Dette gjør det mulig å vurdere de enkelte kommunenes utvikling over tid og å sammenligne mellom kommuner.

Indikatorsettet gir ikke direkte grunnlag for å trekke årsakssammenhenger, men i gjennomgangen kommer vi inn på noen mulige forklaringer. Rapporten fungerer først og fremst som en inngang til videre dypdykk i den mer detaljerte informasjonen som framkommer i databasen.

2 Indikatorsettet

Indikatorsettet består av 19 enkeltindikatorer som samles under fem områdeindikatorer. Indikatorene bygger på offisielle statistikker fra Statistisk sentralbyrå og NAV (uførepensjonister).

Tabell 2.1 Definisjoner av indikatorene

OMRÅDER	ENKELTINDIKATORER
Næringsliv	Næringslivsvariasjon: Et mål på hvor jevnt spredt sysselsettingen er over næringer (1 minus summen av kvadrerte andeler sysselsetting etter næring) (+)
	Inntektsnivå: Gjennomsnittlig bruttoinntekt per person 17 år og over, 2018-kroner (+)
	Privat sysselsetting: Sysselsatte i privat sektor og offentlige foretak som andel av totalt antall sysselsatte, prosent (+)
	Kommunenes kjøp av private tjenester: Kommunens kjøp av tjenester fra private i prosent av brutto driftsutgifter (+)
Arbeidsmarked	Sysselsettingsandel: Sysselsatte personer etter arbeidssted i prosent av befolkningen 16-66 år (+)
	Sykefravær: Tapte dagsverk på grunn av egen sykdom i prosent av avtalte dagsverk (-)
	Uføre: Uførepensjonister 18-67 år i prosent av befolkningen (-)
	Arbeidsledige: Registrerte ledige 15-74 år i prosent (-)
Demografi	Befolkningsvekst: Gjennomsnittlig årlig vekst i befolkningen over tre år. Prosent (+)
	Unge i forhold til eldre: Innbyggere 26 - 35 år i forhold til innbyggere 56 - 65 år. Prosent (+)
	Nettoinnflytting: Netto innflytting mellom kommunene i prosent av befolkningen (+)
Kompetanse	Minst fire års høyere utdanning: Sysselsatte med utdanning på universitets- og høyskolenivå over 4 år etter arbeidssted i prosent (+)
	Fagprøver: Sysselsatte med beståtte fagprøver som høyeste utdanningsnivå i prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder (+)
	Teknisk og naturvitenskapelig utdanning: Sysselsatte med universitets- og høyskoleutdanning 1-4 år, naturvitenskapelige, håndverks- og tekniske fag etter arbeidssted i prosent (+)
Kommuneøkonomi	Administrasjonsutgifter: Netto driftsutgifter til administrasjon per innbygger, 2018-kroner (konsern) (-)
	Eiendomsskatt: Skatt for annen eiendom per sysselsatt etter arbeidssted, 2018-kroner (-)
	Kommuneinntekter: Inntekter fra eiendomsskatt, inntekt og formue, andre salgs- og leieinntekter i prosent av driftsutgifter (konsern) (+)
	Kommunal betalingsevne: Arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter (konsern) (+)
	Aldring: Befolkningen over 80 år i forhold til befolkningen i yrkesaktiv alder 20 år fram i tid. Prosent (-)

(+) angir høyere rangering ved høyere verdi, og (-) angir høyere rangering ved lavere verdi.

Alle indikatorer som er målt i kroner er kpi-justert til felles prisnivå i 2018.

Beregningsmetoden er noe endret siden fjorårets Kommune-NM¹, og data for alle årgangene er oppdatert. Valg av beregningsmetode har betydning for resultatene. Det betyr at rangeringene for hvert år i fjorårets rapport ikke er helt like rangeringene for samme årgang i årets studie, for eksempel kan 2017-rangeringen av en kommune i årets rapport være forskjellig fra 2017-rangeringen i fjorårets rapport.

For områdeindikatorerne er hver enkeltindikator gitt lik vekt, og for totalindikatoren er hver områdeindikator gitt lik vekt. Det betyr at enkeltindikatorerne har ulik vekt i totalindikatoren. For hvert av indikatorsettene rangeres kommunene fra 1 for høyest score til 422 for lavest score. Tilsvarende rangeres fylkene fra 1 til 11. Områdeindikatoren er beregnet på bakgrunn av de resterende indikatorerne.

Fylkene følger den planlagte inndelingen fra 1. januar 2020, med elleve fylker. Indikatorerne viser de samlede kommunenes resultater innenfor hvert fylke. Dette gjelder også indikatorerne basert på KOSTRA-data, som da ikke gjengir økonomiske resultater for de nye fylkeskommunene (KOSTRA- data for de nye fylkene vil heller ikke rapporteres før fra 2020 og utover). For kommuner som er slått sammen etter 2013 har vi aggregert data fra enkeltkommunene til gjeldende kommunesett på 422 kommuner.

Beregningsmetode, kommunesammenslåinger og manglende data er beskrevet i Vedlegg 1.

Områdeindikatoren for **næringsliv** uttrykker vekstkraften i privat næringsliv og omfatter fire enkeltindikatorer: Indikatoren for *næringslivsvariasjon* angir hvor robust næringslivet er med hensyn til spredning over flere sektorer. En høy verdi indikerer at næringslivet har flere bein å stå på, mens kommuner med ensidig næringsliv er sårbare for enkeltnæringsers markedsutvikling. *Inntektsnivå*² inngår som en indikator for den private kjøpekraften i kommunen, og *privat sysselsetting* indikerer omfanget av privat sektor. *Kommunenes kjøp av private tjenester* er en indikator på kommunesektorens privatisering og bruk av næringslivets tilbud.

Høy deltakelse i arbeidslivet er viktig for vekst og verdiskaping. Områdeindikatoren for **arbeidsmarked** dekker *sysselsettingsandel*, *sykefravær*, *uføreandel* og *arbeidsledighet*, der de tre siste teller negativt. Samlet uttrykker disse indikatorerne ulike sider ved tilgang og bruk av arbeidskraft.

Områdeindikatoren for **demografi** er basert på *befolkningsvekst* og *nettoinnflytting* mellom kommunene. Høy vekst i befolkningen kan indikere attraktive arbeidsmarkeder og forventninger om vekst i næringslivet. Videre uttrykker *unge i forhold til eldre* forskjeller i graden av aldring i arbeidsstokken mellom kommunene.

Høy grad av utdannet arbeidskraft er viktig for kvaliteten i det kommunale tjenestetilbudet og for næringslivets konkurransevne. Områdeindikatoren for **kompetanse** viser kompetansenivået i kommunene både med hensyn til høyere utdanning, *minst fire års høyere utdanning* og *teknisk og naturvitenskapelig utdanning*, og tilbudet av arbeidskraft med *fagprøver*.

Områdeindikatoren for **kommuneøkonomi** gjengir ulike sider ved kommunesektorens økonomiske robusthet. *Administrasjonsutgifter* måler driftsutgifter til kommuneadministrasjon per innbygger, altså hvor effektivt kommunen driftes. Høye *kommuneinntekter*, målt i forhold til driftsutgifter, og høy *kommunal betalingsevne*, målt som arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter, indikerer god økonomistyring. *Eiendomsskatt* på næringseiendom indikerer denne skattleggingens belastning for næringslivet. *Aldring*, som måler andelen av befolkningen over 80 år 20 år fram i tid, indikerer den framtidige belastningen knyttet til eldrebølgen.

¹ Bruvoll, A., A. Espelien og S. Voll Dombu (2018): NHOs Kommune-NM 2018, Menon Economics rapport 59.

² Statistikk over gjennomsnittlig bruttoinntekt per innbygger for hvert år publiseres i november påfølgende år. Indikatoren for 2018 er derfor inntektsnivå i 2017, indikatoren for 2017 er inntektsnivå i 2016 osv. Dette er tatt hensyn til i kpi-justeringen.

3 Framgang i Nordland og tilbakegang i vestlandsfylkene

Det sentrale Østlandsområdet, med Oslo og Viken, og Rogaland som domineres av oljeindustrien, rangeres høyest av fylkene i 2018. Forskjellene mellom fylkene er redusert siden 2013. Oljeprisfallet medført en markert tilbakegang i indikatorene i Rogaland, Møre og Romsdal og til dels Vestland. Samtidig har Nordland og Innlandet jamt over hatt sterk vekst. Avstanden mellom Nordland og de høyest rangerte fylkene er mindre enn noen gang tidligere i sammenligningsperioden.

Tabell 3.1 viser rangeringen både totalt og for de enkelte områdeindikatorene i 2018.

Tabell 3.1 Rangering av fylkene, totalindikator, 2018

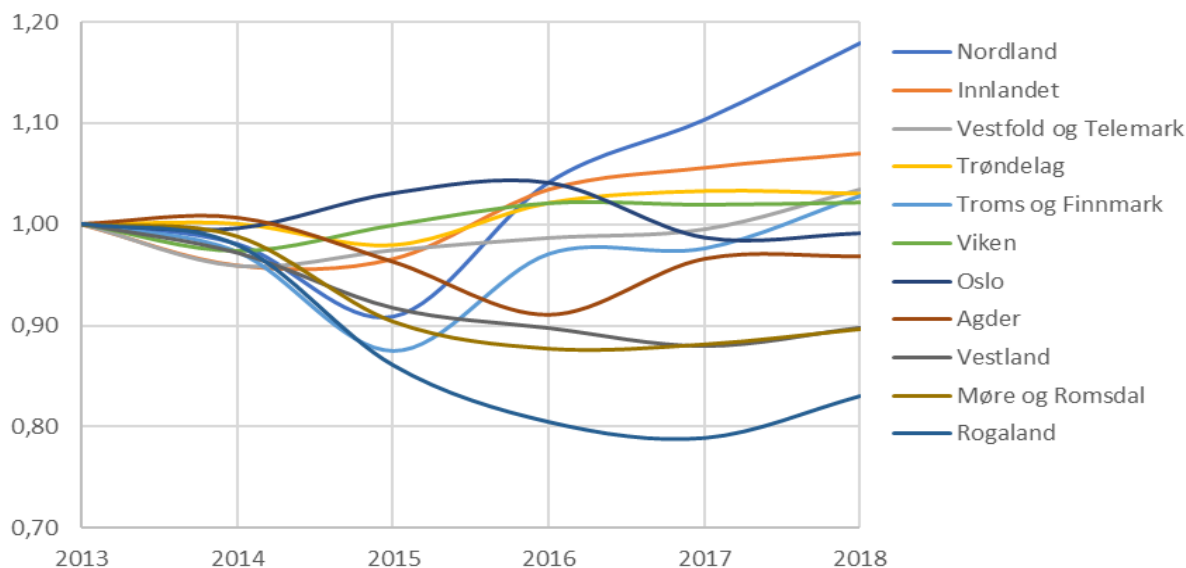
	TOTAL	Næringsliv	Arbeids- marked	Demografi	Kompe- tanse	Kommune- økonomi
Oslo	1	1	1	1	3	1
Rogaland	2	2	2	6	2	3
Viken	3	4	7	2	8	2
Trøndelag	4	5	5	3	1	4
Vestland	5	3	3	7	4	8
Agder	6	8	9	4	5	6
Vestfold og Telemark	7	7	11	5	6	5
Møre og Romsdal	8	6	4	10	7	9
Innlandet	9	11	8	8	11	7
Troms og Finnmark	10	10	6	9	10	10
Nordland	11	9	10	11	9	11

Fylkene som rangeres høyt kommer som vi ser i Tabell 3.1 generelt godt ut på samtlige indikatorer. Oslo ligger høyest på alle indikatorområdene, bortsett fra på kompetanse, noe som kommer av at andelen faglærte er mye lavere enn for øvrige fylker. Som vi skal se i figurene i de neste avsnittene, er det stor avstand mellom Oslo og de andre fylkene i de fleste indikatorene, selv om avstanden mellom fylkene generelt er redusert de siste årene.

Dette ser vi av Figur 3.1, som viser *endringen i totalindikatoren* over årene fra 2013 til 2018 for alle fylkene. Her er totalindikatoren uttrykt som en indeks. Denne indeksen er ny i årets Kommune-NM, og denne er beskrevet nærmere i Vedlegg 1.

Gjennomsnittet av indikatorer viser en liten nedgang for Oslo fra 2013 til 2018, mens flere andre fylker, og spesielt Nordland, har gått vesentlig fram. Næringslivet i Oslo ble imidlertid styrket selv etter oljeprisfallet, mens demografiindikatorer ble svekket som følge av lavere befolkningsvekst.

Figur 3.1 Utviklingen i totalindikatoren for fylkene over perioden 2013-2018, 2013=1,00

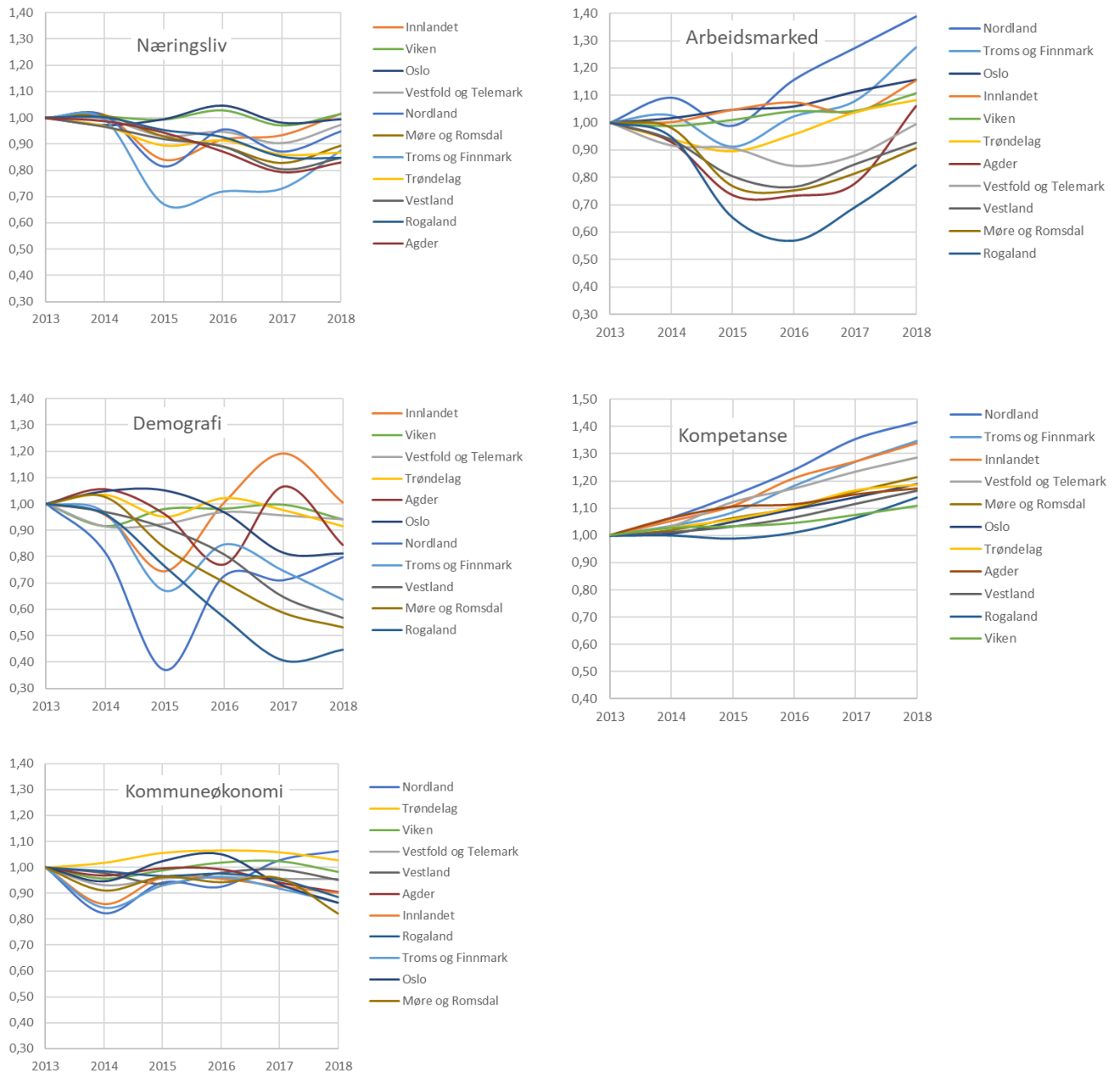

Dette framkommer i Figur 3.2, som viser områdeindikatorene for fylkene på en skala som er sammenlignbar over tid, på samme måte som totalindikatoren, se Vedlegg 1 for forklaring av beregningene. Denne figuren viser *endringer i områdeindikatorene*, som er beregnet som indekser på samme måten som totalindikatoren i Figur 3.1.

Figur 3.2 viser også at oljeprisfallet først og fremst slo negativt ut i de demografiske indikatorene, i arbeidsmarkedet og til dels i næringslivsindikatorene, mens utviklingen i kompetanseindikatorene og kommuneøkonomien synes å være mindre påvirket av oljeprisfallet.

Oljeprisfallet slo mest tydelig ut i arbeidsmarkedet og i de demografiske variablene i **Rogaland**, med den største nedgang i totalindikatoren som vist i Figur 3.1. Rogaland kommer svakere ut på de fleste områder i Figur 3.2. Rogaland har hatt økning i sykefravær, uføre, arbeidsledige, lavere befolkningsvekst, færre unge i forhold til eldre i arbeidsstyrken, og svekket kompetansenivå med lavere andel høyere utdanning over perioden 2013-2018. Tendensen det siste året er imidlertid en opphenting, spesielt i arbeidsmarkedet, og Rogaland er fremdeles rangert som nummer to av fylkene. **Viken** ligger på tredje plass, og gikk forbi Vestland i 2015. Viken er et stort og sammensatt fylke som er tett knyttet opp til næringslivet i hovedstaden, og utviklingen er preget av lite svingninger, og jevn framgang, spesielt på demografiindikatorene. På fjerde plass finner vi **Trøndelag**, som kommer best godt ut på kompetanseindikatorene, og særlig godt på høy utdanning. Trøndelag synes relativt upåvirket av oljeprisnedgangen. Spesielt styrket arbeidsmarkedet seg raskt etter 2015, med økt andel unge i forhold til eldre i arbeidsstyrken. **Vestland** på femte plass har gått tilbake to plasser siden 2013. Utviklingen følger i stor grad Rogaland, og det er naturlig å tolke nedgangen over tid som ringvirkninger av oljeprisfallet, med svekkede indikatorer innenfor næringsliv og demografi. De to fylkene er de eneste som har fått lavere andel unge i forhold til eldre. Det tyder på at de unge og mest mobile har flyttet etter at forholdene i arbeidsmarkedet ble dårligere. Privat sysselsetting har gått ned, og netto utflytting fra fylket har økt.

Figur 3.2 Utviklingen i områdeindikatorerne for fylkene over perioden 2013-2018. 2013=1,00

På sjette plass kommer **Agder**, som også hadde tydelige etterdønninger i arbeidsmarkedet av oljeprisfallet, med en vesentlig økning i sykefravær og ledighet de første årene. Arbeidsmarkedet har imidlertid tatt seg mye opp siste året, Agder har styrket seg på demografiindikatorerne i forhold til andre fylker, og netto utflytting er snudd til netto innflytting. **Vestfold og Telemark** på sjuende plass ligger tett opptil Agder på totalindikatoren, og gikk forbi **Møre og Romsdal** i 2016. Utviklingen i Vestfold og Telemark er relativt stabil, og med jamn framgang relativt til de andre fylkene på demografi, kompetanse og næringsliv, med høyere andeler fagutdannede og teknisk og naturvitenskapelig utdanning og større næringslivsvariasjon, mens fylket har gått noe tilbake på arbeidsmarkedsindikatorerne, der gjennomsnittet er det svakeste blant fylkene. **Møre og Romsdal** på åttende plass ligger nær de to foran i *nivå* på totalindikatoren i 2018, men har *over tid* hatt samme mønster i svekkelser av næringsliv, arbeidsmarked og demografi som de to andre fylkene på Vestlandet. Privat sysselsetting har gått ned, befolkningsveksten sunket og netto utflytting økt, og uføreandel og arbeidsledigheten har økt sammenlignet

med 2013. Men sammenlignet med 2016 har utviklingen i arbeidsmarkedet snudd og peker jevnt over oppover for alle fylkene.

Innlandet, Troms og Finnmark og Nordland ligger også tett sammen i *nivået* på totalindikatoren i 2018. Siden 2013 og fram til 2018 har **Innlandet**, på niende plass, jevnt over styrket arbeidsmarkedet, med økt sysselsettingsandel, lavere sykefravær og lavere arbeidsledighet. De demografiske indikatorene er også styrket med økt andel unge i forhold til eldre. Variasjonen i næringslivet er generelt lav over hele perioden. **Troms og Finnmark** på tiende plass har hatt en vesentlig økning i arbeidsmarkedsindikatorerne siden 2013, bare med en forbigående nedgang i 2015. Sysselsettingsandelen har økt, uføreandelen og ledigheten har gått vesentlig ned. Kompetansenivået har også gått opp som følge av høyere andel med teknisk og naturvitenskapelig utdanning.

Nordland ligger på ellefte plass, men er det fylket som har hatt absolutt størst relativ framgang samlet sett. Ser vi på veksten i verdien på indeksen i Figur 3.1, finner vi en økning på 23 prosent fra 2013 til 2018, mens neste på lista er Viken med en framgang på 7 prosent. Til sammenligning har Rogaland en gjennomsnittlig tilbakegang på 17 prosent over denne perioden. Ledigheten har gått ned i Nordland, andelen unge i forhold til eldre i arbeidsstyrken har økt markant, og kompetansenivået har økt i alle utdanningsgruppene. Videre er kommuneøkonomiindikatorerne vesentlig styrket med lavere eiendomsskatt, bedret betalingsevne og økte inntekter i forhold til utgifter.

3.1 Næringsliv

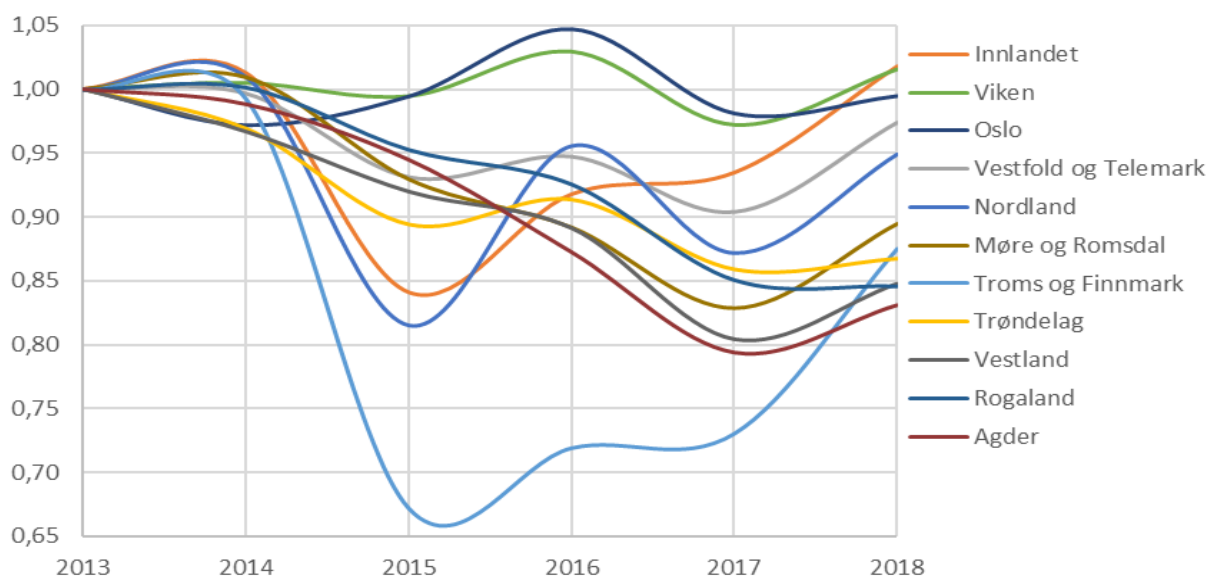
Inntektsnivået i Rogaland har falt kraftig siden de siste årene, og privat sysselsetting har gått ned i vestlandsfylkene. Tilbakegangen er fra i utgangspunktet høye nivå, og sammen med Oslo kommer likevel Rogaland og Vestland totalt sett best ut på næringslivsindikatorerne.

Et næringsliv med god lønnsomhet vil tiltrekke seg høykompetent arbeidskraft og legge grunnlag for vekst og utvikling. Sentralisering forsterker effektene og bidrar til at utviklingen ofte skjer i og nær store byer og regioner der det allerede er høy aktivitet.

Av Tabell 3.1 ser vi at Oslo, Rogaland og Vestland kommer best ut på næringslivsindikatorerne. Tilstedeværelsen av en større by ser ut til å ha stor betydning for resultatene. Vestland trekkes opp av Bergen, mens mindre sentrale kommuner i Sogn og Fjordane og i Hordaland trekker ned. Det samme gjelder for Trøndelag med Trondheim, som rangeres som nummer fem. Viken rangeres som nummer fire. Selv om vi finner konsentrasjoner av både næringsklynger og bykjerne i Viken, trekkes snittet ned av svakere områder i innlandet. Eksport av bearbejdede varer er et kjennetegn for fylkene som kommer best ut på næringslivsindikatorerne. Dette er jobber for høyt utdannede og gir dermed utslag på både inntektsnivå og privat sysselsetting.

Figur 3.3 viser utviklingen over tid. Vi ser her at Innlandet, Viken og Oslo omtrent har beholdt nivået på næringslivsindikatorerne gjennom perioden etter oljeprisfallet. Samtidig har kystfylkene fra Agder til Troms og Finnmark gått tilbake, med størst nedgang i Agder og Rogaland.

Figur 3.3 Utviklingen i områdeindikatoren for næringsliv over perioden 2013-2018, 2013=1,00

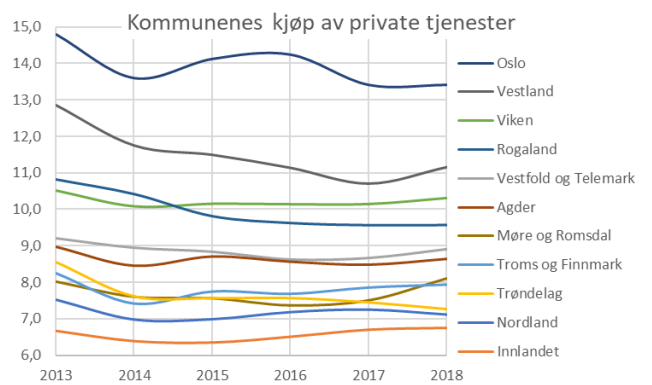
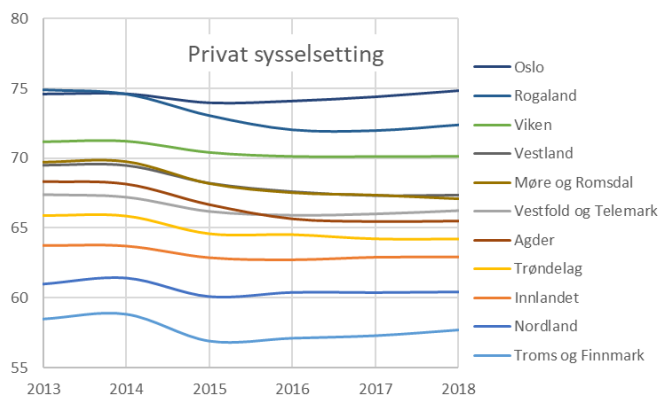
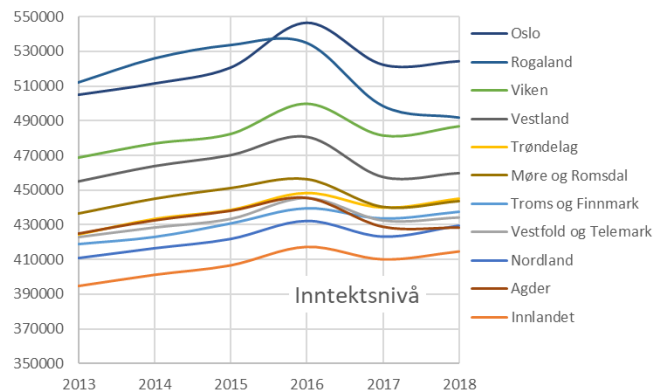
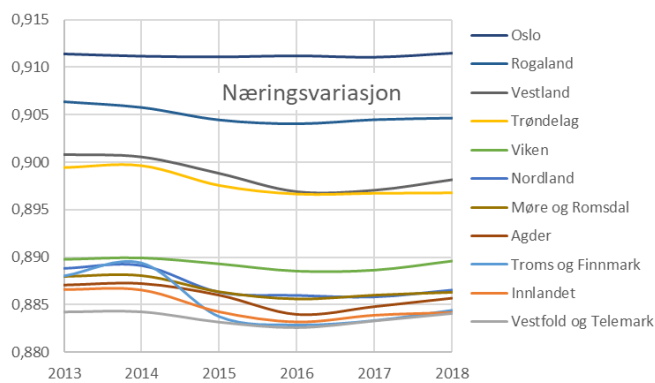

Fylkene med lavest skåre på næringsvariasjon er Vestfold og Telemark, Innlandet og Troms og Finnmark, se Figur 3.4. Det er relativt stor variasjon mellom fylkene innenfor andelen **privat sysselsetting**, fra Oslo på topp med 75 prosent av arbeidsstyrken (befolkningen mellom 16-66 år) sysselsatt i privat sektor til Troms og Finnmark i andre enden av skalaen med 58 prosent.

Kommunenes kjøp av private tjenester (målt som prosent av brutto driftsutgifter) er også høyest i Oslo, fulgt av Vestland og Viken. Denne indikatoren er svakest i Innlandet, Nordland og Trøndelag. **Inntektsnivået** i fylkene er klart høyest i Oslo med gjennomsnittsinntekter på 524 000 kroner, fulgt av Rogaland og Viken. Et høykompetent næringsliv som etterspør spesialisert arbeidskraft er en driver, mens ledighetsnivået også vil påvirke resultatet,

da gjennomsnittet beregnes ut fra gjennomsnittlig bruttoinntekt per person over 17 år. Innlandet kommer lavest ut med gjennomsnittsinntekter i befolkningen på 415 000 kroner.

Figur 3.4 Næringslivsindikatorene, fylker, 2013-2018

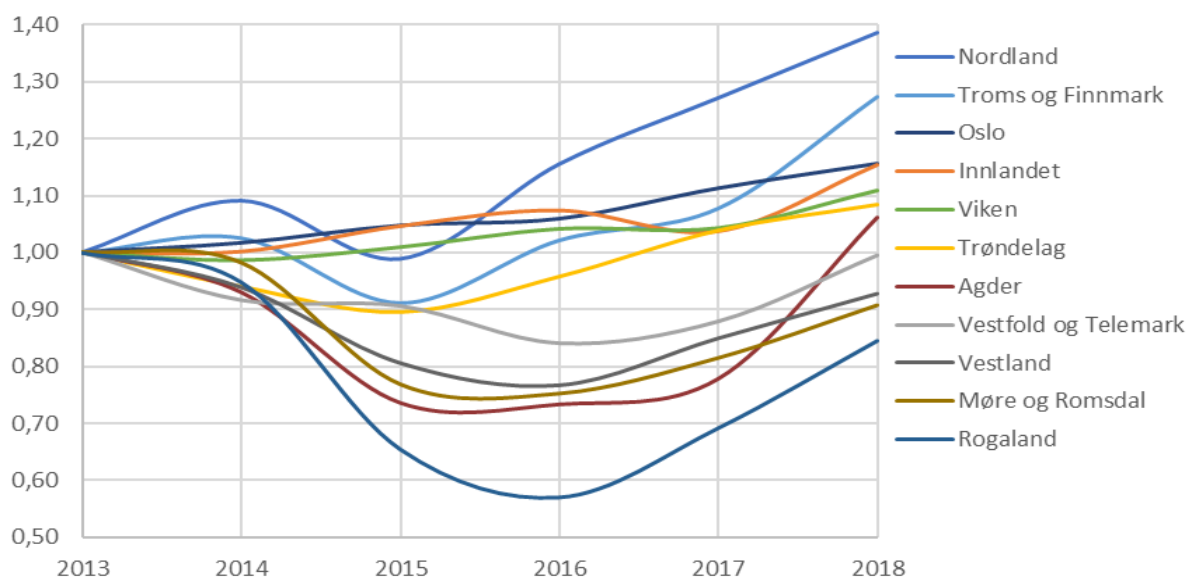
3.2 Arbeidsmarked

Sykefraværet er gått ned andelen uføre har steget i alle fylker fra 2017 til 2018. Ledigheten er sterkt redusert for de fylkene som ble hardest rammet av oljeprisnedgangen, mens ledigheten har økt i øvrige fylker.

Høy sysselsetting er en forutsetning for den norske velferdsmodellen. Tilgang til arbeidstakere med nok og rett kompetanse er grunnlag for vekst og utvikling av næringslivet og derigjennom sysselsetting og for utvikling i områder med lav befolkningsvekst.

Som vist i Figur 3.5, var det tilbakegang i arbeidsmarkedet for de aller fleste fylkene etter 2014, og spesielt i Rogaland, Møre og Romsdal og Vestland. Arbeidsmarkedet har imidlertid tatt seg opp, særlig fra 2016 og utover, og mest i Nordland, Troms og Finnmark.

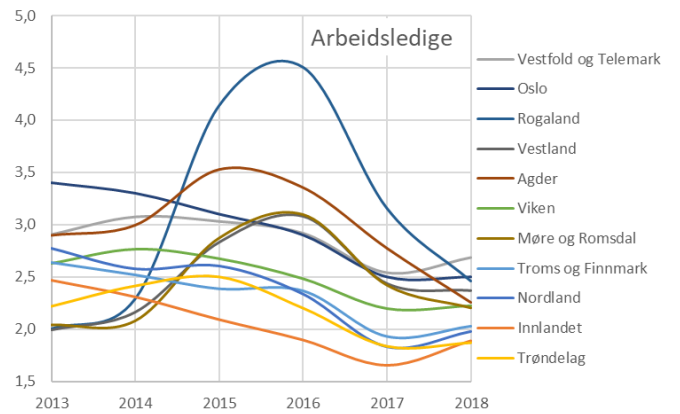
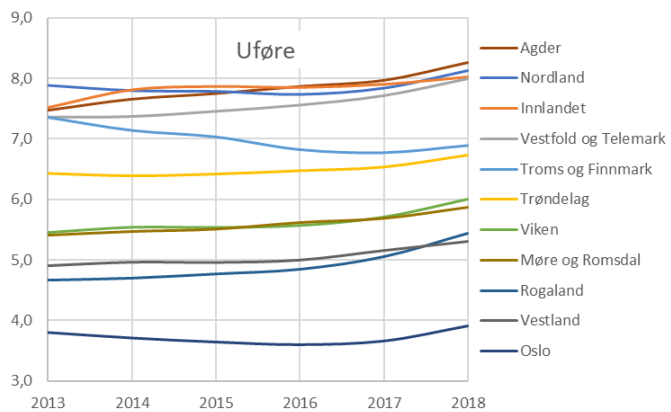
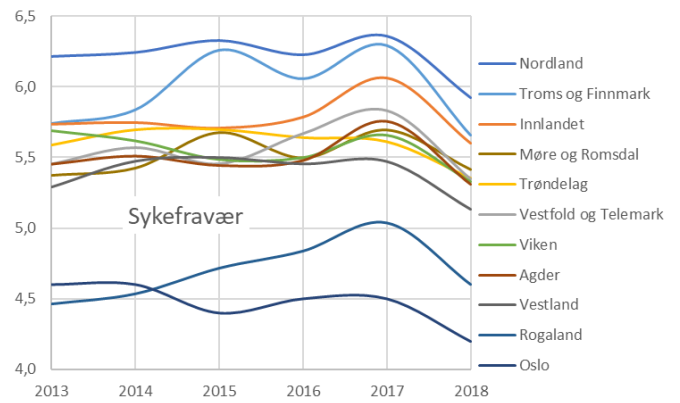
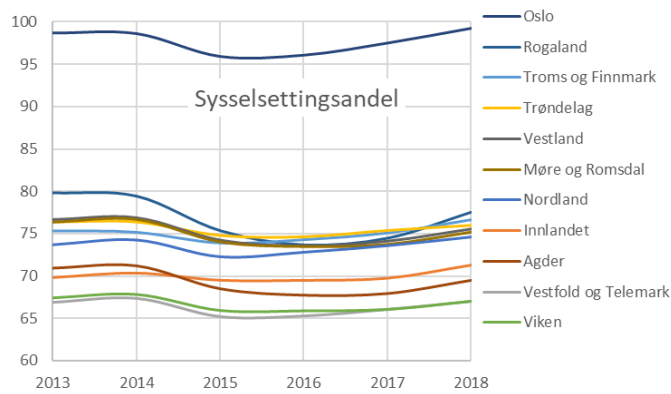
Figur 3.5 Utviklingen i områdeindikatoren for arbeidsmarked over perioden 2013-2018, 2013=1,00

Oslo er som hovedstad attraktiv for etablering av et variert næringsliv, noe som bidrar til at Oslo kommer klart høyest på indikatoren som måler sysselsettingsandel med 99 prosent, se Figur 3.6. Sysselsettingsandelen er antallet sysselsatte som arbeider i kommunen i forhold til innbyggere mellom 16 og 66 år, og en høy andel gjenspeiler netto innpendling fra omkringliggende fylker. Fylkene fra og med Rogaland og nordover langs kysten til Troms og Finnmark har sysselsettingsandeler på 75-78 prosent. Sysselsettingsandelen er lavest i Viken og Vestfold og Telemark på 67 prosent, tett fulgt av Agder og Innlandet, noe som gjenspeiler høye grad av utpendling og få arbeidsplasser i forhold til arbeidsstyrken.

Lavt **sykefravær** er positivt for arbeidslivet. Oslo og Rogaland har lavest sykefravær på hhv 4,2 og 4,6 prosent. I Nordland og Troms og Finnmark har sykefraværet falt kraftig siden 2017 og lå i 2018 på hhv 5,9 og 5,7 prosent. Det er stor variasjon mellom fylkene i andelen **uføre**, og andelen har økt siden 2016. Oslo ligger klart lavest på 3,9 prosent, fulgt av Vestland, Rogaland og Møre og Romsdal med hhv 5,3, 5,4 og 5,9 prosent. Resten av fylkene ligger mellom 6,0 og 8,3 prosent. Agder, Nordland, Viken og Innlandet har andeler på over 8,0 prosent. Innlandet, Trøndelag og Troms og Finnmark kommer godt ut totalt sett med lavest **arbeidsledighet**. Ledigheten er høyest i Vestfold og Telemark, Oslo og Rogaland, og i 2016 hadde Rogaland den høyest observerte ledigheten over hele perioden.

Figur 3.6 Arbeidsmarkedsindikatorene, fylker, 2013-2018

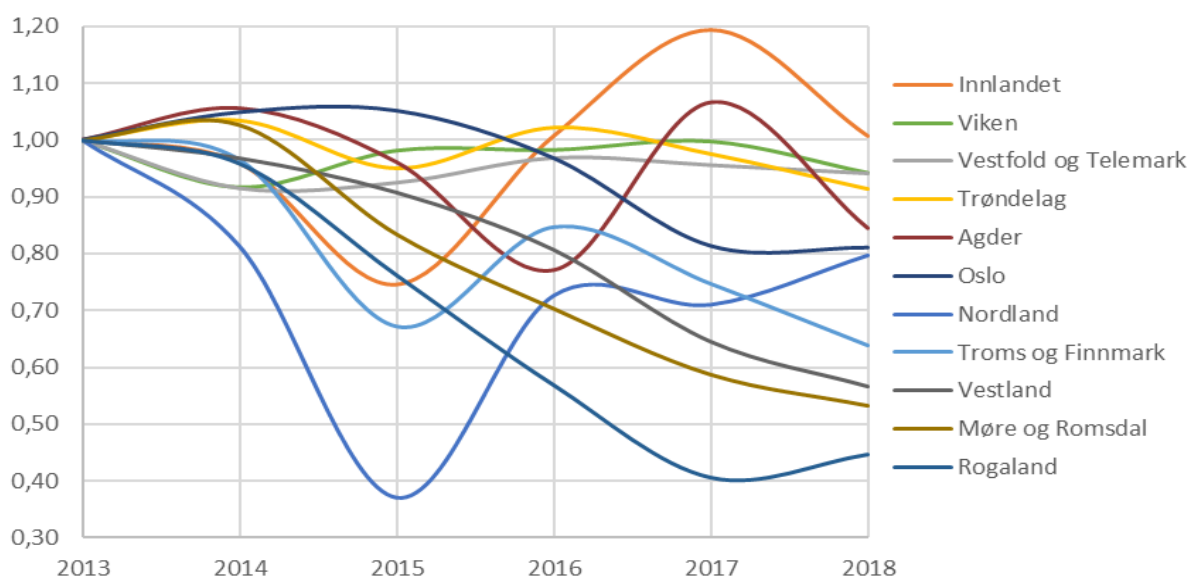
3.3 Demografi

Netto innflytting er klart størst i Viken og Vestfold og Telemark. Befolkningsveksten er fallende, men positiv for alle fylker.

Den demografiske sammensetningen i et fylke legger premissene for etterspørselen av varer og tjenester og næringslivets muligheter for å få tak i kompetanse og arbeidskraft. Befolkningsveksten og tilstrømmingen av yngre er viktige temperaturmålere på forventninger om fremtidens vekst i næringsliv og arbeidsmarkeder.

På demografiindikatorene samlet rangeres Nordland og Møre og Romsdal lavest, jamfør Tabell 3.1. Fylkene som skårer høyest har alle tilknytning til Norges største byer og er preget av sentralisering. Over tid har det vært størst svingninger i demografiindikatorene i Nordland og Rogaland, der Rogaland i 2018 var rangert lavest, mens Nordland har styrket seg etter oljeprisfallet og ligger nå på nivå med Oslo og Agder.

Figur 3.7 Utviklingen i områdeindikatoren for demografi over perioden 2013-2018, 2013=1,00

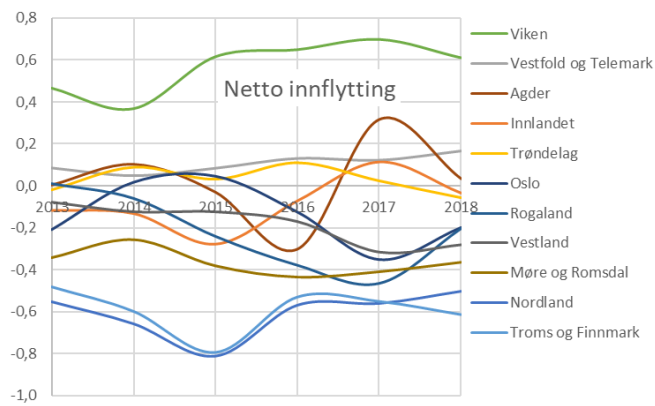
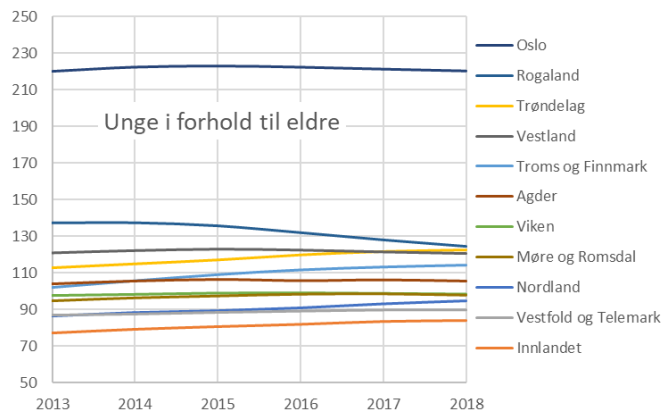
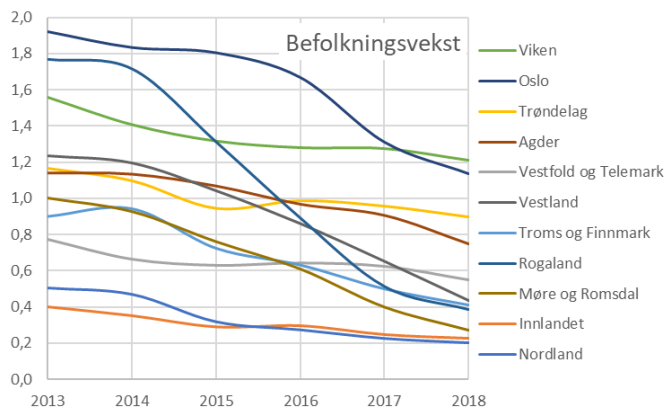

Andelen unge i forhold til eldre (gruppene 25-34 år og 55-64 år) er klart høyest i Oslo der det er mer enn to unge per én eldre, se Figur 3.8. Deretter kommer Rogaland og Trøndelag, mens andelen er lavest i Innlandet med 0,8 unge per én eldre. I de øvrige fylkene er det et nesten én-til-én forhold mellom de to aldersgruppene.

Indikatoren som viser **innenlands nettoutflytting** viser hvilke fylker som henter innbyggere fra andre. Viken rangeres høyest sammen med Vestfold og Telemark, som er de eneste fylkene med netto innflytting på hhv 0,6 og 0,2 prosent, og henter innflyttere fra andre fylker. Innlandet og Agder er om lag i balanse, mens øvrige fylker har svak positiv eller netto negativ innflytting. Utvikling av nye boligområder med gode kollektivløsninger inn til et større arbeidsmarked i hovedstadsregionen, samt urbanisering med flytting fra Nord-Norge og Vestlandet kan bidra til å forklare dette.

Vi ser at **befolkningsveksten** har gått ned i alle fylker, men den har vært positiv for samtlige fylker alle årene. Gitt netto utflytting i mange fylker, viser dette at veksten flere steder forklares ved innvandring. Med unntak av Oslo og Viken ligger den gjennomsnittlige befolkningsveksten for de nye fylkene de tre siste årene på under 1 prosent.

Figur 3.8 Demografiindikatorene, fylker, 2013-2018

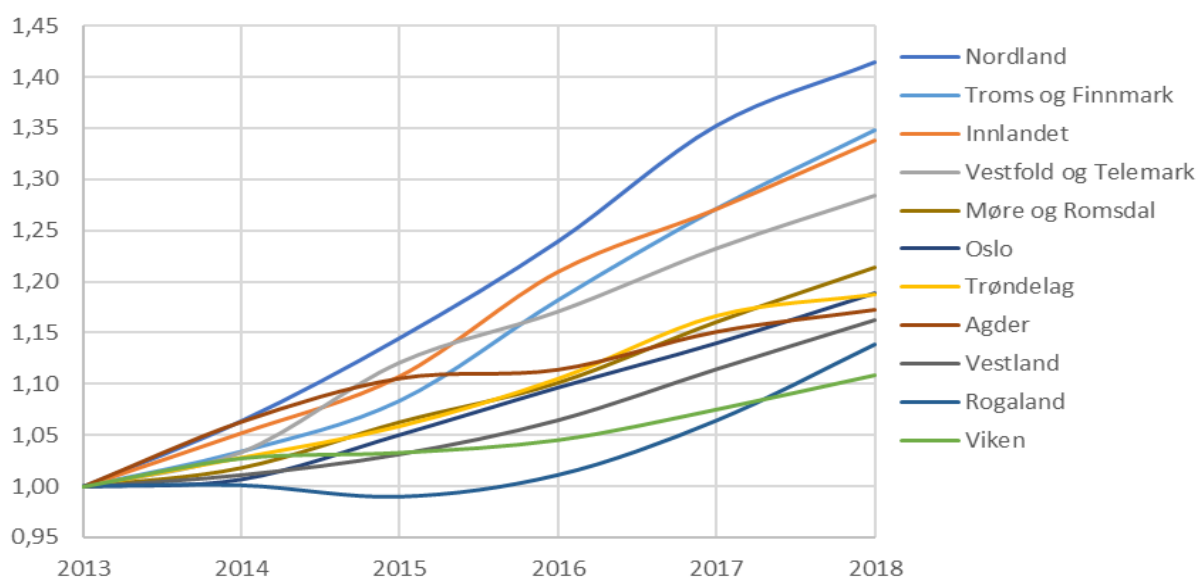

3.4 Kompetansenivå

Utdanningsnivået er generelt jevnt stigende i alle fylkene, men det har vært en flytting av teknisk og naturvitenskapelig kompetanse bort fra Agder og Viken.

Tilgang til kvalifisert arbeidskraft er sentralt for næringslivet, og ulike næringer etterspør ulik kompetanse. Samtidig gir et variert jobbmarked flere muligheter og er attraktivt for etablering og tilflytting. De mest spesialiserte arbeidsmarkedene finnes i tilknytning til klynger og til de største byene. Når næringslivet tenderer å etablere seg der kompetansen finnes, forsterkes allerede sterke regioner. Som vist i Tabell 3.1, rangeres Trøndelag høyest på kompetanseindikatoren samlet sett, mens Nordland har hatt størst framgang som vist i Figur 3.9. Alle fylkene har økt kompetansenivået over tid.

Figur 3.9 Utviklingen i områdeindikatoren for kompetanse over perioden 2013-2018, 2013=1,00

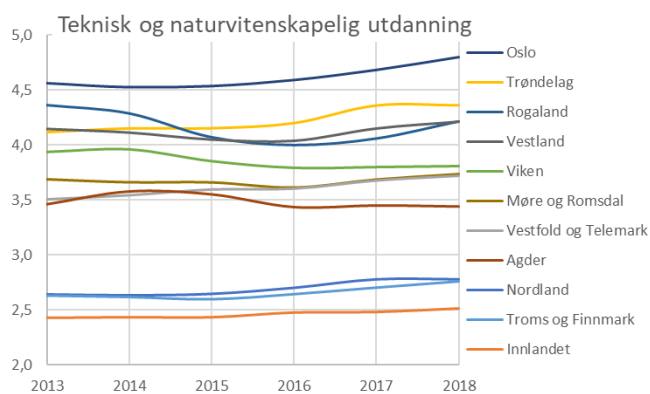
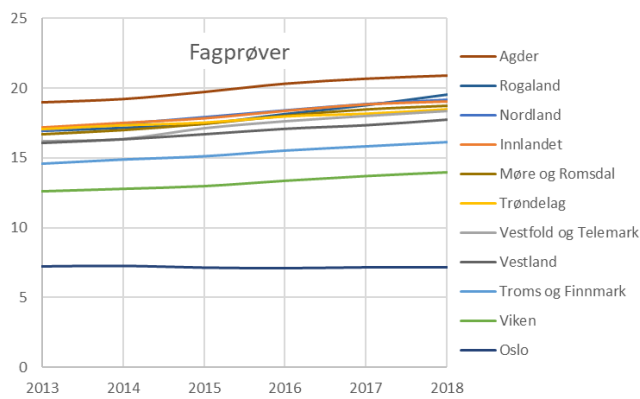
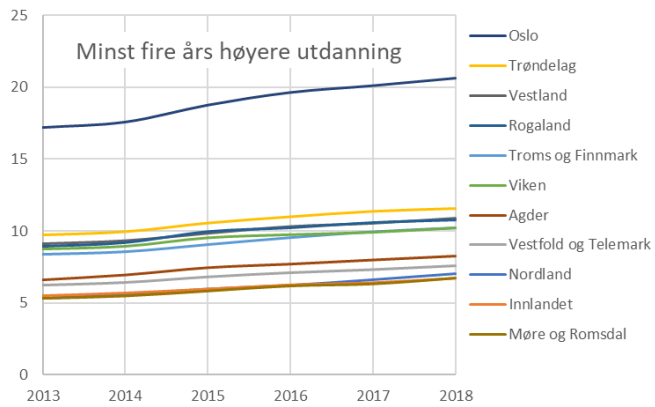

Høykompetansearbeidsplasser, som krever høyere utdanning, ligger typisk nær i befolkningstette områder. Dette gjenspeiles i at fylkene med de største universitetsbyene rangeres høyest. Oslo ligger klart på topp med over 20 prosent av arbeidstakere med **høyere utdanning**, se Figur 3.10. Trøndelag rangeres som nummer to med 12 prosent, tett etterfulgt av Rogaland og Vestland på 11 prosent. Fylker med store interne variasjoner, som Viken og Troms og Finnmark, ligger like etter med 9,9 prosent. De resterende fylkene ligger på mellom 6,3 og 8,0 prosent.

Andelen sysselsatte med teknisk og naturvitenskapelig utdanning er også høyest i Oslo, med 4,8 prosent, og i Trøndelag, med NTNU, med 4,4 prosent. Vestland og Rogaland ligger også høyt med andeler på 4,2 prosent, noe som reflekterer etterspørselen fra næringslivet tilknyttet blant annet olje- og gassvirksomheten og sjønæringene. Innlandet, Nordland og Troms og Finnmark kommer lavest ut med andeler på 2,5 til 2,8 prosent.

Andelen sysselsatte med **fagprøve** som høyeste utdanningsnivå er størst i Agder med 21 prosent og klart minst i Oslo med 7 prosent. Resten av fylkene varierer mellom Viken med 14 prosent til Nordland på 19 prosent.

Figur 3.10 Kompetanseindikatorene, fylker, 2013-2018

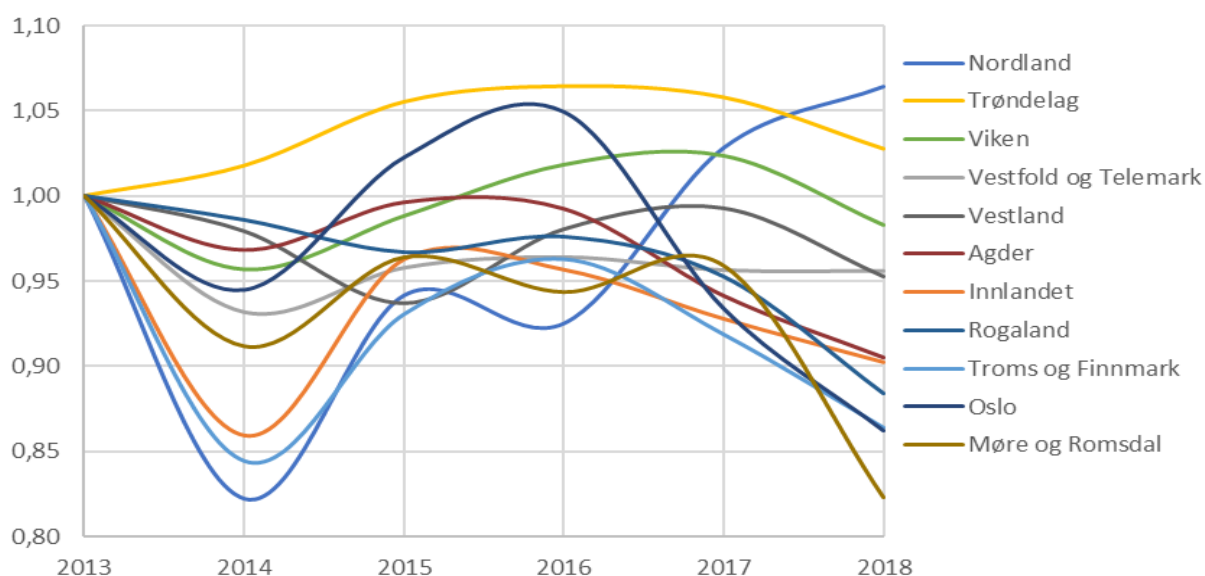

3.5 Kommuneøkonomi

Med unntak av Oslo er det en generell tendens til lavere eiendomsskatt og bedret kommunale betalingsevne i kommunene. Administrasjonsutgiftene har økt og er spesielt høye i Troms og Finnmark og Nordland.

Bærekraftig økonomi i kommunene er sentralt for å kunne gi gode tilbud til befolkningen og næringslivet. Befolkningsvekst påvirker kommuneøkonomien med høyere skatteinntekter, flere til å dele på faste utgifter og vekst i tildelingen av midler. Budsjettene tilpasses antall innbyggere og innbyggernes demografi. Som vist i Tabell 3.1 rangeres Nordland lavest og Rogaland og Oslo blant de høyeste. Men Nordlands stilling er vesentlig styrket i forhold til andre kommuner siden 2013, både på grunn styrking av Nordlands egne indikatorer, men også på grunn av svakere indikatorer innenfor kommuneøkonomi i vestlandskommunene og Oslo, jamfør Figur 3.11.

Figur 3.11 Utviklingen i områdeindikatoren for kommuneøkonomi over perioden 2013-2018, 2013=1,00

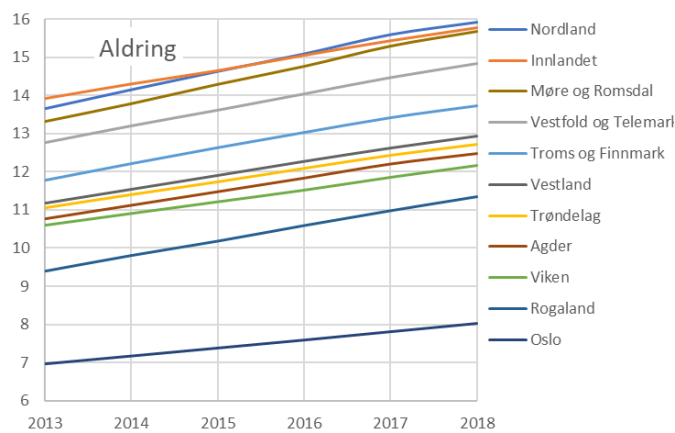
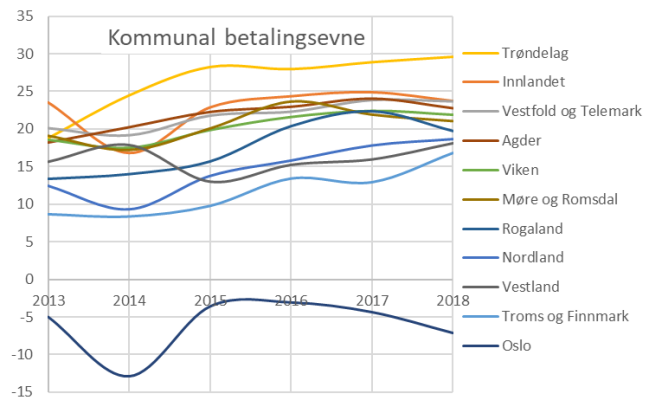
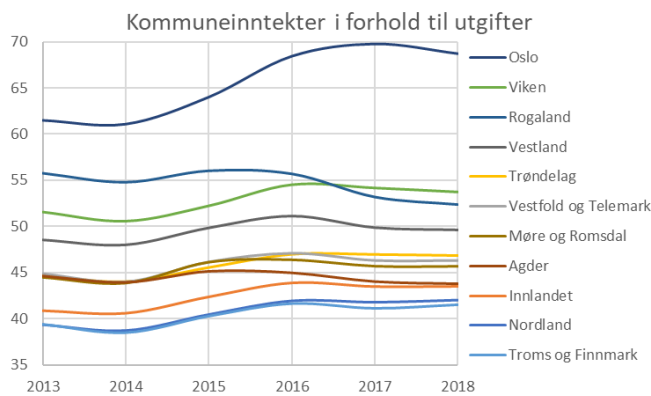
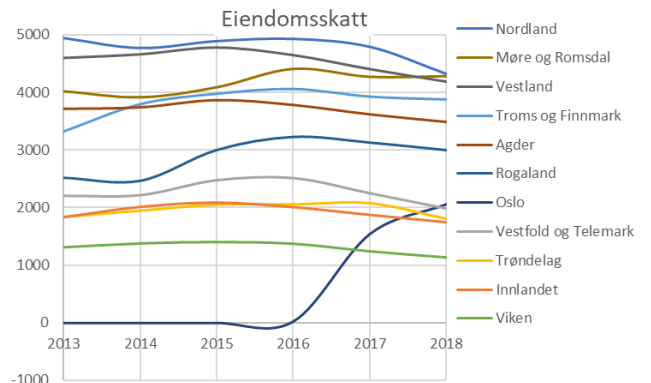
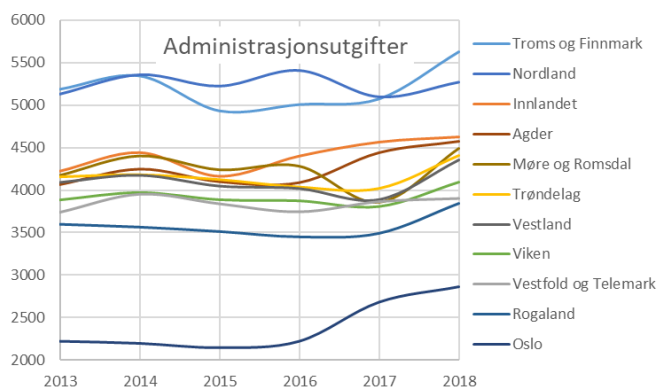
Nordland har spesielt redusert **kommunenes administrasjonsutgifter** per innbygger over tid, mens disse har økt mye i kommunene i Troms og Finnmark, som ligger på topp med 5400 kroner i gjennomsnitt i 2018. Oslo har også hatt en høy vekst de siste to årene. Nivået på **eiendomsskatten** er lavest i Viken med 11 kroner per sysselsatt, og ligger ellers på mellom 1700 og 4200 kroner per sysselsatt.

Viken og Rogaland skårer sammen med Oslo høyest på **kommuneinntekter** som andel av driftsutgifter. De fleste kommunene har økt denne andelen siden 2013, med unntak av Rogaland og Agder som har redusert andelen noe.

Den **kommunale betalingsevnen**, målt som arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter, er imidlertid svakest for Oslo (-7 prosent), og sterkest for Trøndelag (29 prosent). Det er mindre variasjon mellom de resterende fylkene, som befinner seg i sjiktet 17 til 24 prosent.

Aldring er en indikator for forventede utgifter til omsorg i årene framover. Her rangeres Nordland, Innlandet og Møre og Romsdal lavest, med høyest forventet andel eldre i forhold til yngre om 20 år. Oslo og Rogaland kommer best ut med en forventet andel på hhv 8 og 11 prosent. Denne indikatoren 20 år fram i tid reflekterer hovedsakelig framskrivninger av dagens befolkningssammensetning.

Figur 3.12 Kommuneøkonomi-indikatorene, fylker, 2013-2018

3.6 Oppsummert om endringer i fylkene over tid

Tabell 3.1 sammenholdt med Figur 3.1 viser at de fylkene som rangerer lavest sammenlignet med andre har hatt størst framgang over tid. Disse har også det største potensialet for å forbedre sine markeder og tilrettelegge for vekst i næringslivet. Nordland har altså gått mest fram siden 2013. Dette kommer først og fremst av sterkere arbeidsmarked og kompetansenivå, og bedringer i kommuneøkonomien. Innlandets framgang kommer hovedsakelig av styrket arbeidsmarked. Vestfold og Telemark, Trøndelag, Troms og Finnmark og Viken har også gått fram, men stillingen er om lag uendret målt ved gjennomsnittet av indikatorer.

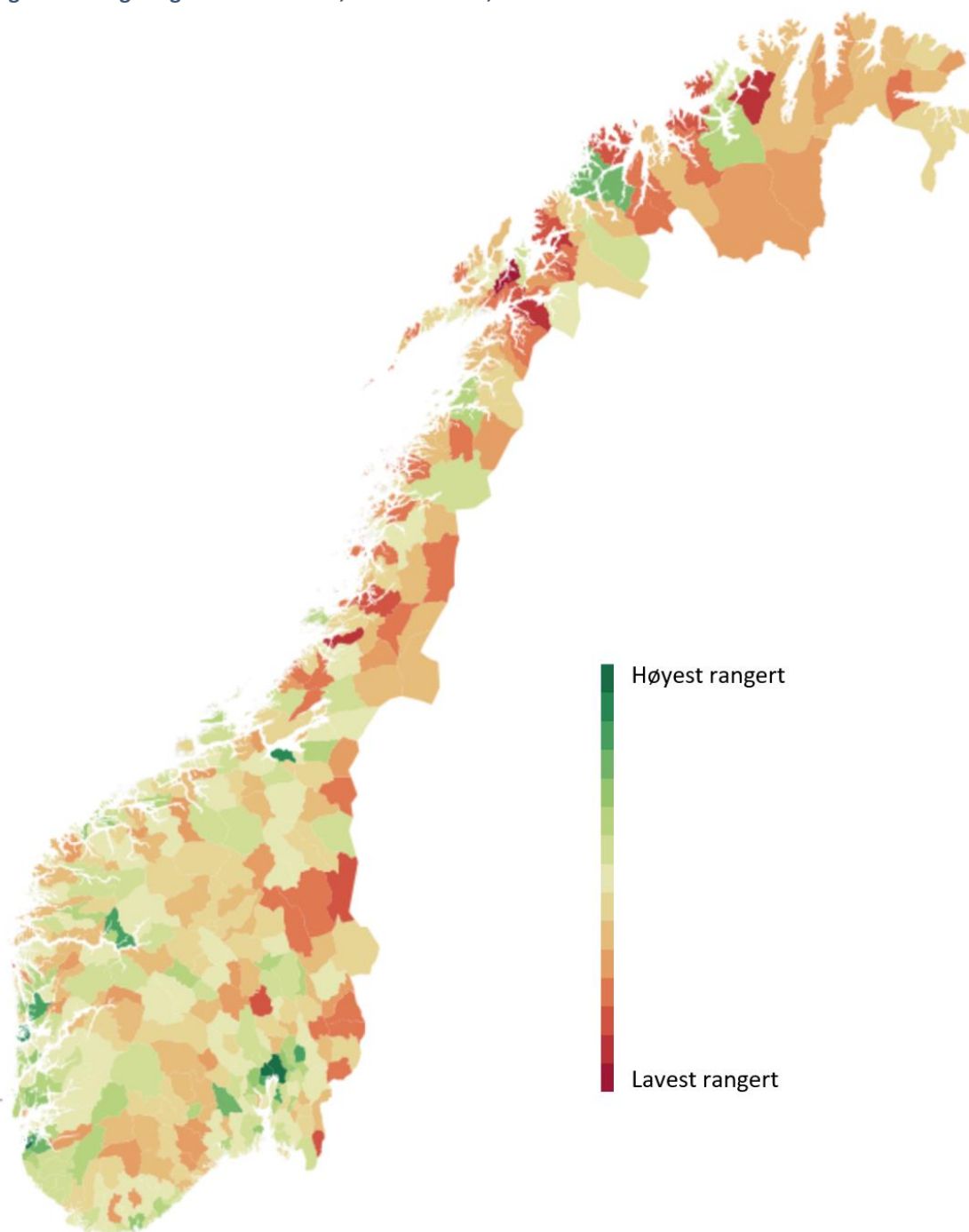
Oslo og Agder har gått noe tilbake. Den største tilbakegangen siden 2013-2014 finner vi imidlertid hos Rogaland, og deretter Møre og Romsdal og Vestland. Dette viser tydelig de geografiske virkningene av oljeprisfallet. De største utslagene i Rogaland er svekkelse i arbeidsmarkedet og de demografiske indikatorene. Selv om det var en klar nedgang fra 2014 til 2015 også i de nordlige fylkene og Innlandet, har disse delene av landet hentet seg inn igjen raskere.

4 Mot mindre forskjeller mellom kommunene

Høyest rangerte kommuner i 2018 ligger i Østlandsområdet, kystkommunene langs kysten i Sør-Norge og byområdene langs hele kysten og i innlandet, i tillegg til reiselivskommuner i indre Nordfjord og indre Sogn og vintersportområder på Østlandet. De fleste som rangeres relativt lavt er mindre kommuner fra Trøndelag og nordover og i innlandet på Østlandet.

Figur 4.1 gir en grov oversikt over rangeringen av kommunene i 2018. De grønne feltene viser hvilke kommuner som kommer best ut og de røde de som rangeres lavest.

Figur 4.1 Rangering av kommunene, totalindikator, 2018

Tabell 4.1 viser de 20 høyest og 20 lavest rangerte kommunene i 2018. For en fullstendig oversikt over alle kommuner refererer vi til Vedlegg 2 eller NHOs nettsider.

Oslo rangeres høyest i 2018, og er nå foran Sola. Sola har ligget høyest på rangeringen i Kommune-NM over flere år. Deretter kommer Bærum og Trondheim. Kommuner på listen over de 20 høyest rangerte ligger sentralt på Østlandet eller er større by- eller tettstedskommuner langs kysten til Ålesund, Trondheim og Troms. I tillegg kommer utdannings- og høyteknologistedene Sogndal, Ås og Kongsberg, og oppdrettskommunene Austevoll og Fjell.

Hovedtyngden av de 20 lavest rangerte kommunene finner vi i de tre nordligste fylkene og innlandskommuner på Østlandet, og de små øykommunene Fedje og Utsira.

Tabell 4.1 Alle indikatorer samlet: Høyest lavest rangerte kommuner, 2018

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Oslo kommune	403	Salangen
2	Sola	404	Bindal
3	Bærum	405	Fedje
4	Trondheim	406	Tjeldsund
5	Austevoll	407	Karlsøy
6	Stavanger	408	Engerdal
7	Ullensaker	409	Søndre Land
8	Bergen	410	Røst
9	Sogndal	411	Aremark
10	Ås	412	Tranøy
11	Asker	413	Hasvik
12	Kongsberg	414	Loabák - Lavangen
13	Sandnes	415	Torsken
14	Tromsø	416	Loppa
15	Skedsmo	417	Utsira
16	Lier	418	Dyrøy
17	Ålesund	419	Ballangen
18	Fjell	420	Fosnes
19	Kristiansand	421	Kvalsund
20	Nittedal	422	Kvæfjord

4.1 Næringsliv

Listen over de høyest rangerte kjennetegnes av kommuner i det sentrale Østlandsområdet og kommuner med stort innslag av fiskeri og petroleumsvirksomhet i Rogaland, Hordaland og Møre og Romsdal.

Indikatorene for næringsliv omfatter *næringslivsvariasjon, inntektsnivå, privat sysselsetting og kommunenes kjøp av private tjenester.*

Austevoll rangeres høyest i landet på kommunens kjøp av private tjenester, nest høyest på privat sysselsetting og som nummer tre på inntektsnivå. Som oppdrettskommune har Austevoll imidlertid et mer ensidig næringsliv. Bærum har landets høyeste inntektsnivå, høy privat sysselsetting og høy grad av næringslivsvariasjon. Oslo ligger høyest i landet på næringslivsvariasjon, mens kommuner utenom storbyene generelt rangerer lavt på næringsvariasjon. Lier er ett eksempel, med andre plass på kjøp av private tjenester og tredje plass på privat sysselsetting og høyt inntektsnivå, men relativt lav rangering på næringslivsvariasjon. Nittedal og Ullensaker er store på varehandel i tillegg til at Oslo Lufthavn er lokalisert i Ullensaker, med høye inntekter, andeler privat sysselsetting og kjøp av private tjenester, men også med relativt lav næringslivsvariasjon. Sola har et relativt ensidig næringsliv dominert av oljesektoren, men kommer høyt opp på listen med høyest andel privat sysselsetting. Vikna, med fiskeoppdrett og vindkraft som betydelige næringer, rangerer jevnt høyt på alle næringslivsindikatorer. Moskenes kommer høyt opp som kommunen med nest høyest andel kjøp av private tjenester.

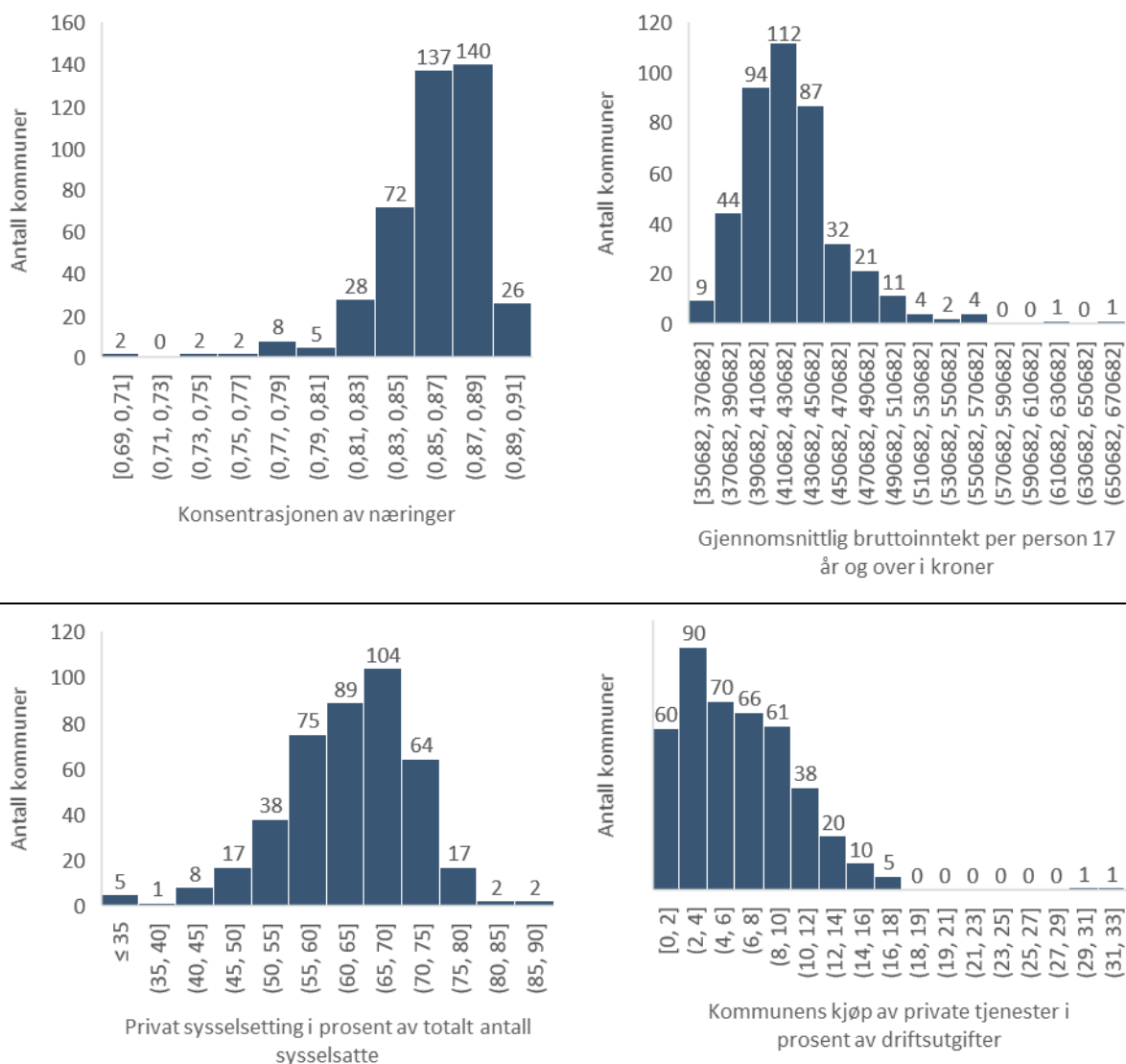
Tabell 4.2 Næringsliv: Høyest og lavest rangerte kommuner, 2018

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Austevoll	403	Bindal
2	Bærum	404	Kvitsøy
3	Lier	405	Fosnes
4	Moskenes	406	Åmot
5	Asker	407	Tranøy
6	Oslo kommune	408	Salangen
7	Sola	409	Vevelstad
8	Ullensaker	410	Engerdal
9	Bergen	411	Leirfjord
10	Stavanger	412	Iveland
11	Sandnes	413	Kvænangen
12	Nittedal	414	Søndre Land
13	Averøy	415	Loabák - Lavangen
14	Fjell	416	Dyrøy
15	Spydeberg	417	Tjeldsund
16	Røyken	418	Unjárga - Nesseby
17	Herøy (Møre og Romsdal)	419	Fedje
18	Giske	420	Bardu
19	Vikna	421	Leikanger
20	Ulstein	422	Kvæfjord

Kommunene som er lavest rangert på næringslivsindikatorene har generelt lav andel privat sysselsetting og relativt liten næringslivsvariasjon, mens de rangerer høyere på inntektsnivå og kommunenes kjøp av private tjenester. Kvæfjord, Leikanger og Bardu, som rangeres lavest på næringsliv totalt sett, er eksempler på dette.

Figur 4.2 viser hvordan kommunene fordeler seg over næringslivsindikatorene i 2018. Vi ser i delfiguren oppe til venstre at *næringskonsentrasjonen* er sentrert om forholdsvis høye verdier. I nedre delen av skalaen finner vi Leikanger, der over halvparten er sysselsatt i fylkesadministrasjonen, og Kvæfjord, der over halvparten av arbeidsplassene er tilknyttet helse- og sosialtjenester. Kommunene som har størst bredde og jevnest fordeling av sysselsettingen i næringslivet er Oslo, Stjørdal, Nordkapp og Hemsedal.

Figur 4.2 Næringslivsindikatorene. Antall kommuner etter intervaller for indikatorene, 2018

Gjennomsnittlig bruttoinntekt for personer over 17 år ligger på 466 000 kroner på landsnivå. Gjennomsnittlig inntektsnivå varierer fra 351 000 kroner i Kautokeino til 651 000 kroner i Bærum. Andelen *sysselsatte i privat sektor og offentlige foretak* er i gjennomsnitt 68 prosent på landsbasis. Andelen er under 35 prosent i Bardu, Fedje, Leikanger og Kvæfjord, og over 80 prosent i Sola, Austevoll, Lier og Ullensaker. Kommunens *kjøp av private tjenester* i prosent av brutto driftsutgifter ligger generelt under 18 prosent, med unntak av Austevoll på 31 prosent. 176 kommuner har andeler under 5 prosent.

4.2 Arbeidsmarked

Kommuner i Sogn og Fjordane med Leikanger på topp kommer svært godt ut på arbeidsmarkedsindikatorene. Sola rangeres som nummer to, etter styrking av arbeidsmarkedet de to siste årene.

Områdeindikatoren for arbeidsmarked dekker *sysselsettingsandel*, (lavt) *sykefravær*, (lav) *uføreandel* og (lav) *arbeidsledighet*, som alle gir uttrykk for positive trekk ved aktiviteten i arbeidsmarkedet.

Seks av kommunene blant de 20 høyest rangerte ligger i Sogn og Fjordane, og disse har gjennomgående lavt sykefravær og lav andel uføre, i tillegg til høy sysselsettingsandel. Leikanger rangeres høyest totalt sett, og som nummer to på sysselsettingsandel og seks på andel uføre, Aurland som nummer tre på sykefravær, Førde er på fjerdeplass på sysselsettingsandel og Sogndal på hhv tredje og sjettede plass på uføre og sykefravær. På andre plass totalt kommer Sola, selv om ledigheten i kommunen er av landets høyeste. Bykle, på tredje plass, har også høy ledighet, men rangerer høyt på de andre arbeidsmarkedsindikatorene.

De 20 lavest rangerte ligger i indre deler av Sør- og Østlandet og i de tre nordligste fylkene. Hovedårsaken til at disse rangeres lavt er disse kommunene har høye andeler sykefravær og uføre.

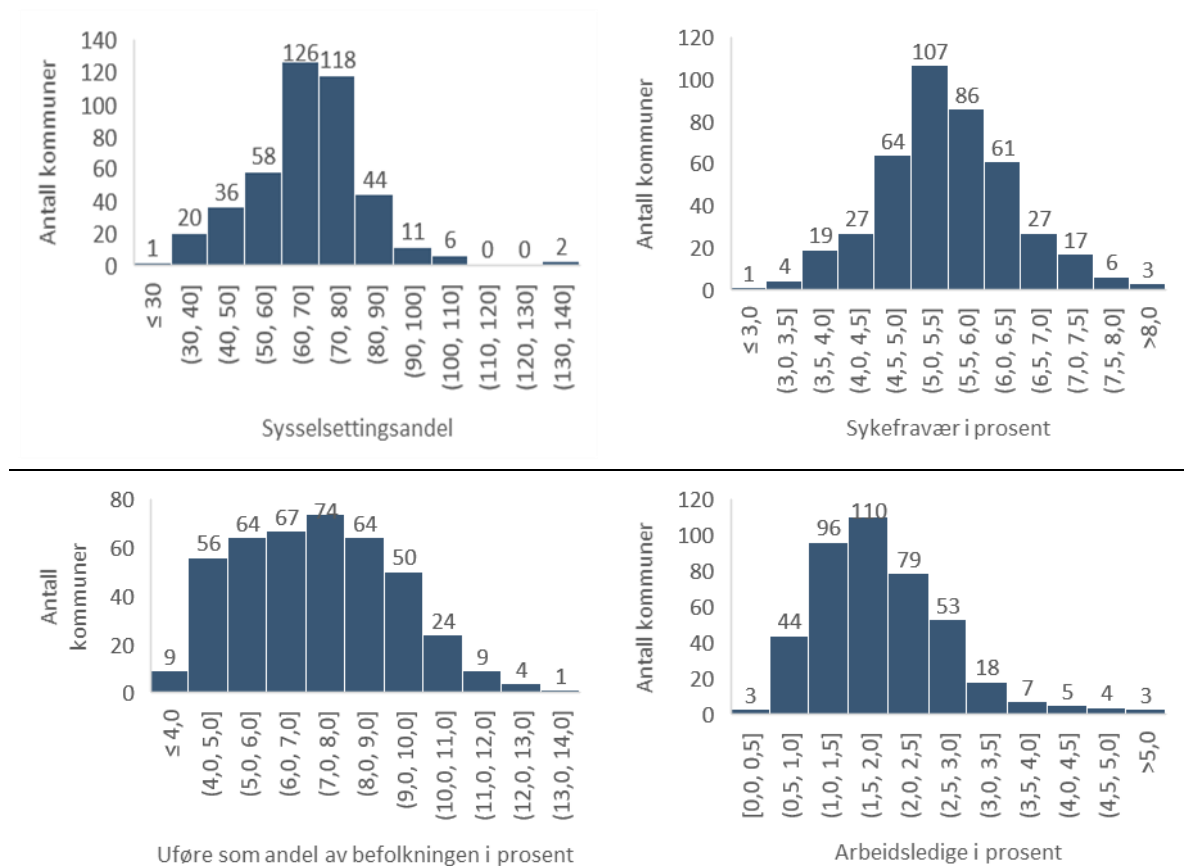
Tabell 4.3 Arbeidsmarked: Høyest og lavest rangerte kommuner, 2018

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Leikanger	403	Leirfjord
2	Sola	404	Karlsøy
3	Bykle	405	Nord-Odal
4	Sogndal	406	Åsnes
5	Bærum	407	Froland
6	Førde	408	Skånland
7	Oslo kommune	409	Løten
8	Bardu	410	Øksnes
9	Austevoll	411	Sauherad
10	Sirdal	412	Tranøy
11	Nore og Uvdal	413	Torsken
12	Stranda	414	Søndre Land
13	Gloppen	415	Svelvik
14	Vik	416	Iveland
15	Gol	417	Divtasvuodna - Tysfjord
16	Aurland	418	Våler (Hedmark)
17	Norddal	419	Eidskog
18	Kvitsøy	420	Loabák - Lavangen
19	Tynset	421	Ballangen
20	Alvdal	422	Hasvik

Sysselsettingsandelen, antall sysselsatte i prosent av arbeidsstyrken (befolkningen mellom 16-66 år), ligger på 76 prosent på landsbasis og stort sett mellom 30 og 100 prosent i de enkelte kommunene, se Figur 4.3. Kommunene som har lavest sysselsettingsandel er typiske bostedskommuner rundt storbyene, som Rælingen, Hobøl, Klæbu, Skaun, Siljan, Nannestad og Svelvik, med andeler under 35 prosent. I disse kommunene er det en høy andel av arbeidskraften som jobber i andre kommuner. Kommunen helt til høyre i figuren er Sola med 139 prosent,

deretter Leikanger med 130 prosent og Ullensaker med 108 prosent, som altså har flere arbeidsplasser enn bosatt arbeidsstyrke og dermed høy netto innpendling.

Figur 4.3 Arbeidsmarkedsindikatorene. Antall kommuner etter intervaller for indikatorene. 2018

Gjennomsnittlig *sykefravær* var 5,2 prosent i 2018. Ballangen, Lavangen, Tranøy Karlsøy hadde alle sykefravær på over 8 prosent. Sykefraværet er lavest med 2,9 prosent i Berlevåg, og ligger under 3,5 prosent også i Dovre, Måsøy, Bardu og Aurland.

Uføreandelen var 6,2 prosent på landsbasis i 2018. Hemsedal hadde lavest andel med 2,7 prosent. Totalt hadde 18 kommuner lavere andel enn 4,4 prosent. Disse ligger alle på Vestlandet eller sentrale Østlandet. Andelen uføre er høyest i Ballangen, Våler, Iveland, Verran og Eidskog på over 12 prosent.

Arbeidsledigheten var på 2,3 prosent i gjennomsnitt i 2018, og klart høyest i Hasvik på 11,2 prosent, fulgt av Båtsfjord på 6,2 prosent og Torsken på 5,1 prosent. Ledigheten i øvrige kommuner er under 5 prosent. Hornindal hadde landets laveste ledighet på 0,3 prosent, deretter kommer Valle med 0,5 prosent. Kommunene med lavest arbeidsledighet lavere enn 1 prosent er små kommuner, spredt over hele landet. Mange av disse har også høye andeler uføre.

4.3 Demografi

Kommuner nær arbeidsmarkedene i større byer har høyest befolkningsvekst og flest unge i forhold til eldre, mens kommuner i innlandet og i Nord-Trøndelag og Nordland er svakest på demografiindikatorene.

Områdeindikatoren for demografi er basert på *befolkningsvekst* og *nettoinnflytting* mellom kommunene. Videre uttrykker *unge i forhold til eldre* forskjeller i graden av aldring i arbeidsstokken mellom kommunene.

Stordal i Møre og Romsdal og Valle i Aust-Agder rangeres lavest, jamfør Tabell 4.4. I tillegg ser vi at små kommuner i tilknytning til oljeindustrien i Rogaland, Utsira, Forsand og Kvitsøy, har negativ befolkningsvekst og netto utflytting, i tillegg til lav andel unge i arbeidsstyrken.

Kommunene som er rangert på topp har spesielt høy befolkningsvekst. Ullensaker med Gardermoen rangeres høyest på demografiindikatorene, med landets høyeste netto innflytting og befolkningsvekst. Deretter kommer Nannestad. Nannestad, Lørenskog og Skedsmo har typisk høy befolkningsvekst og netto innflytting, mens Oslo, som har høyest andel unge, har relativt høy netto utflytting. Lærestedskommunen Bø kommer høyt ut på alle tre indikatorene.

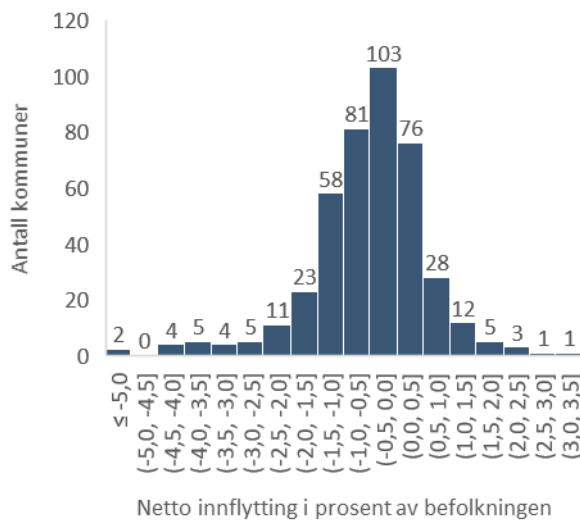
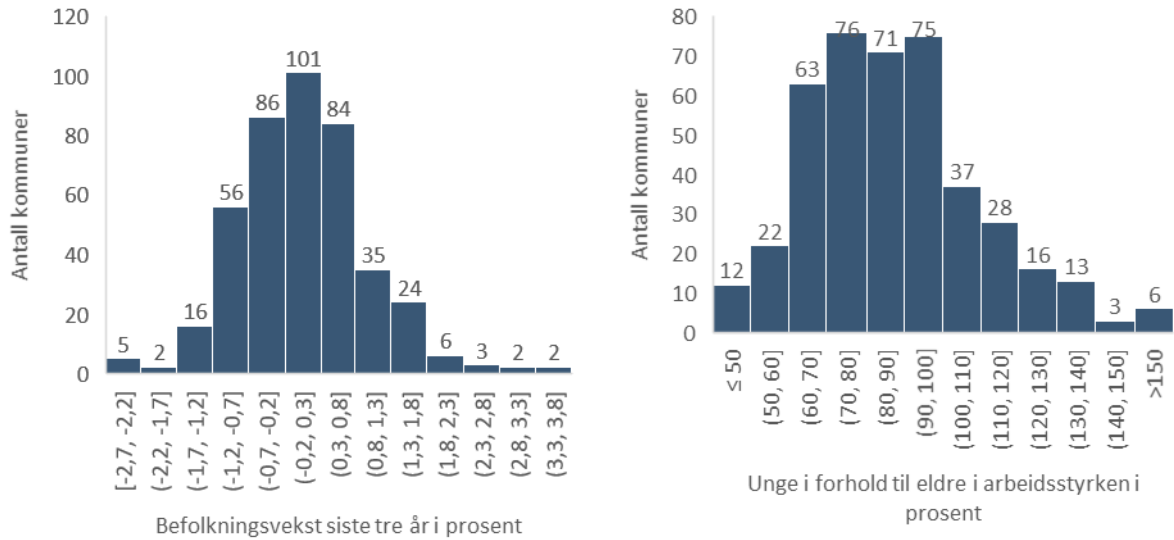
Tabell 4.4 Demografi: Høyest og lavest rangerte kommuner, 2018

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Ullensaker	403	Fyresdal
2	Nannestad	404	Fosnes
3	Oslo kommune	405	Stor-Elvdal
4	Bø (Telemark)	406	Kvæfjord
5	Lørenskog	407	Hamarøy - Hábmer
6	Trondheim	408	Kvitsøy
7	Sogndal	409	Namsskogan
8	Ås	410	Aremark
9	Skedsmo	411	Rendalen
10	Våler (Østfold)	412	Dyrøy
11	Tromsø	413	Forsand
12	Tønsberg	414	Salangen
13	Frøya	415	Engerdal
14	Meland	416	Røst
15	Os (Hordaland)	417	Kvalsund
16	Skaun	418	Hattfjelldal
17	Spydeberg	419	Tydal
18	Gjerdrum	420	Utsira
19	Songdalen	421	Stordal
20	Sørum	422	Valle

Figur 4.4 viser hvordan kommunene fordeler seg på de tre indikatorene. Den gjennomsnittlige *befolkningsveksten* fra 2015-2018 var 0,7 prosent på landsbasis. 205 kommuner hadde negativ befolkningsvekst, og 191 av disse hadde færre enn 10 000 innbyggere. Fem kommuner hadde en vekst på under minus 2 prosent: Røst, Hattfjelldal, Stordal, Valle og Tydal. Befolkningsveksten var høyest på i Ullensaker og Nannestad med hhv 3,8 og 3,7 prosent. *Nettoinnflytting* innenlands mellom kommunene er per definisjon lik null på landsbasis, og

som vi ser av delfiguren nederst er fordelingen mer spredt enn for befolkningsveksten. Utsira og Valle hadde nettoutflytting til andre kommuner på over 5 prosent i 2018. Ullensaker, Lørenskog, Steigen, Spydeberg og Nannestad hadde alle netto innflytting på over 2 prosent.

Figur 4.4 Demografiindikatorene. Antall kommuner etter intervaller for indikatorene. 2018

Unge i alderen 25-34 år i forhold til eldre i alderen 55-64 år i arbeidsstyrken var 117 prosent i 2018. Andelen unge er høyest i de store byene (Oslo, Trondheim, Tromsø, Bergen), og i kommuner med utdanningsinstitusjoner (Sogndal, Bø, Ås, Alta). Oslo rangerer klart høyest med 220 prosent. Innlandskommuner og små, desentrale kommuner langs kysten dominerer blant de med høyest andel eldre i arbeidsstyrken, der indikatoren unge i forhold til eldre er under 43 prosent i Stordal, Hvaler og Rendalen.

4.4 Kompetansenivå

Vestlandskommuner dominerer listen over kommuner med høyest kompetansenivå. Disse kommunene har kompetansearbeidsplasser med høyt utdanningsnivå og høye andeler faglærte i industrikommuner.

Områdeindikatoren for kompetanse inkluderer indikatorer for sysselsettingsandeler med *minst fire års høyere utdanning* og med *teknisk og naturvitenskapelig utdanning*, samt tilbudet av arbeidskraft med *fagprøver*. Listen over de 20 høyest rangerte domineres av kommuner med kompetansearbeidsplasser som sentrale virksomheter (Leikanger, Kongsberg, Sola, Årdal, Ås), de store byområdene (Bærum, Trondheim, Stavanger, Oslo, Bergen) og industrikommuner med høy andel faglærte (Sunndal, Odda og Stord), se Tabell 4.5. Tretten av kommunene ligger på Vestlandet. Leikanger, Kongsberg, Sola, Bærum og Trondheim på topp rangerer høyt på begge indikatorene for høyere utdanning, men lavere på faglærte. Årdal, Sunndal og Odda rangeres høyt først og fremst på grunn av høy andel faglærte. Stord er et eksempel på en kommune med relativt jevn fordeling av både faglærte og høyere utdannede.

De 20 lavest rangerte kommunene ligger generelt i de nordlige fylkene og i innlandet.

Tabell 4.5 Kompetanse: Høyest og lavest rangerte kommuner, 2018

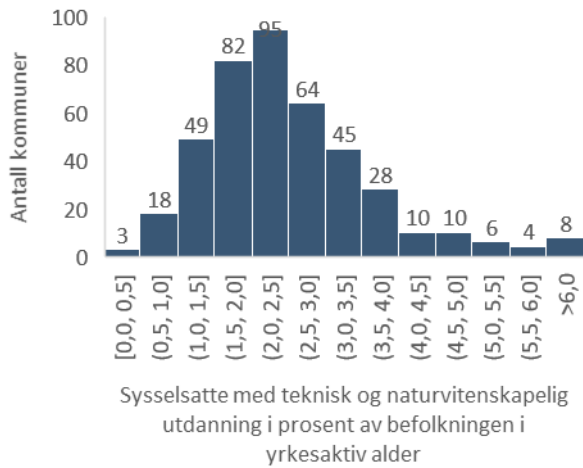
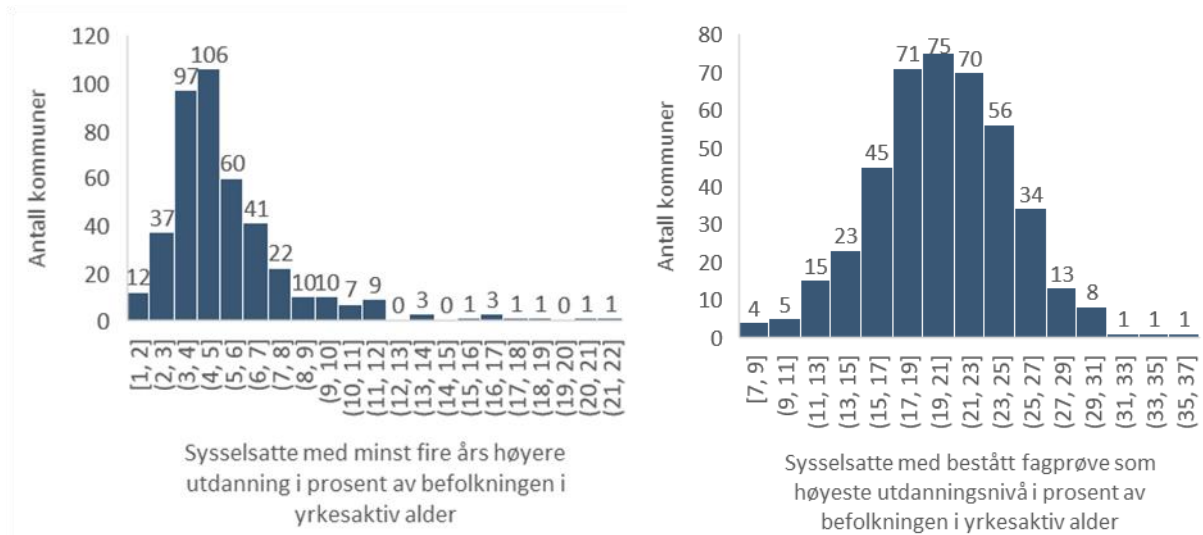
Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Leikanger	403	Rømskog
2	Kongsberg	404	Aremark
3	Sola	405	Loppa
4	Bærum	406	Grane
5	Trondheim	407	Flakstad
6	Årdal	408	Vega
7	Sunndal	409	Hobøl
8	Ås	410	Karlsøy
9	Stavanger	411	Guovdageaidnu - Kautokeino
10	Tysvær	412	Berlevåg
11	Horten	413	Kvalsund
12	Porsgrunn	414	Torsken
13	Oslo kommune	415	Båtsfjord
14	Lindesnes	416	Leka
15	Bergen	417	Hasvik
16	Odda	418	Kvæfjord
17	Stord	419	Gamvik
18	Fjaler	420	Moskenes
19	Sirdal	421	Værøy
20	Lund	422	Røst

Sysselsatte med *minst fire års høyere utdanning* som andel av befolkningen i yrkesaktiv alder utgjør i gjennomsnitt 11,5 prosent på landsbasis. Fordelingen som vist i Figur 4.5 er venstreskjev. Kommunene som ligger over snittet er dermed store kommuner. Det er også en klar korrelasjon mellom befolkningsstørrelse og høyere utdanning. Fem kommuner har en andel på under 1,5 prosent: Rømskog, Fosnes, Herøy, Torsken og Modalen. Videre har sju kommuner en andel på over 16 prosent: Bærum, Oslo, Ås, Leikanger, Trondheim og Tromsø.

Andelen med *teknisk og naturvitenskapelig utdanning* er også positivt korrelert med kommunistørrelse, men i mindre grad enn høyere utdanning. Gjennomsnittet er 3,9 prosent. Andelen er høyest i Kongsberg med 10,5 prosent, deretter kommer Leikanger og Horten med andeler over 7 prosent.

For *fagprøveutdanning* er det en negativ sammenheng mellom befolkningsstørrelse og utdanningsnivå. Gjennomsnittet for befolkningen som hele er på 12 prosent. Oslo, Bærum, Karasjok og Værøy utgjør gruppen med en andel 7-9 prosent som vist i Figur 4.5. Årdal, Sokndal og Sunndal har andeler over 31 prosent.

Figur 4.5 Kompetanseindikatorene. Antall kommuner etter intervaller for indikatorene. 2018

4.5 Kommuneøkonomi

Flere kommuner har innført eiendomsskatt, men gjennomsnittsnivået har likevel gått ned. Kommunale administrasjonsutgifter har økt de senere årene og varierer mellom 1500 og 35 000 kroner per innbygger. Kommuner i Akershus dominerer listen over kommuner med best kommuneøkonomi.

Områdeindikatoren for kommuneøkonomi omfatter netto driftsutgifter til administrasjon per innbygger, kommuneinntekter i forhold til driftsutgifter, kommunal betalingsevne, eiendomsskatt på næringsseiendom og aldring. Aldring måler andelen av befolkningen over 80 år 20 år fram i tid, og indikerer den framtidige belastningen av eldrebølgen.

Listen over de høyest rangerte domineres av kommuner i Akershus med 13 av 20 kommuner og de store byene, i tillegg til Vestlandskommunene Sola, Sandnes og Os, se Tabell 4.6. De fem kommunene som topper lista kommer spesielt godt ut på kommuneinntekter. De 20 lavest rangerte er generelt små, desentrale kommuner, som med unntak av Balestrand, Engerdal, Vanylven, Fedje, Utsira og Modalen ligger i Trøndelag og nordover. Modalen trekkes ned på grunn av beskatningen av kraftinntektene gjennom eiendomsskatten, som teller som negativ indikator.

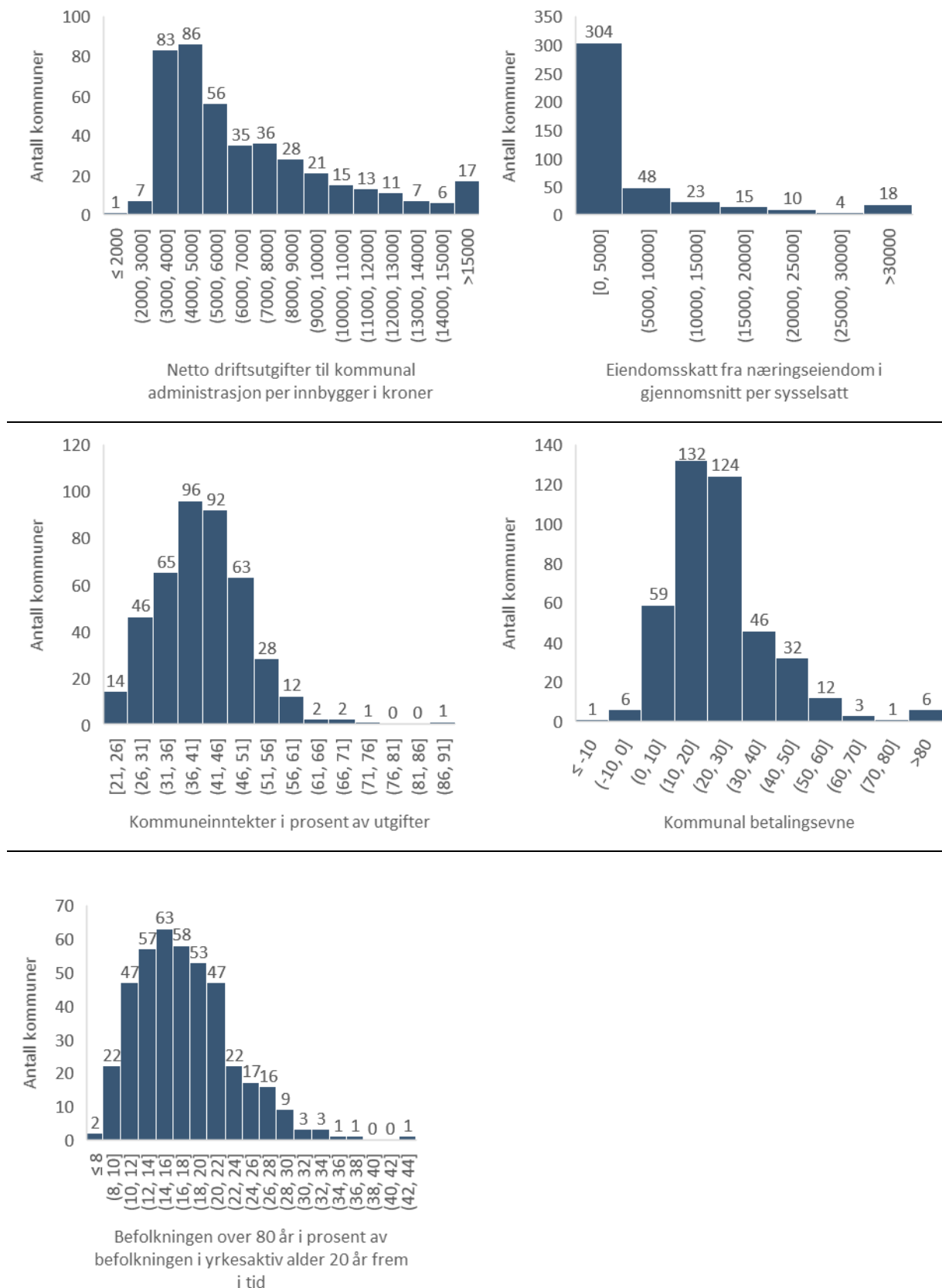
Tabell 4.6 Kommuneøkonomi: Høyest og lavest rangerte kommuner, 2018

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Bærum	403	Dyrøy
2	Oslo kommune	404	Ibestad
3	Asker	405	Lødingen
4	Ås	406	Osen
5	Gjerdrum	407	Tjeldsund
6	Trondheim	408	Røst
7	Lørenskog	409	Loppa
8	Sola	410	Vevelstad
9	Vestby	411	Balestrand
10	Sandnes	412	Leka
11	Nittedal	413	Engerdal
12	Ullensaker	414	Vanylven
13	Nannestad	415	Torsken
14	Sørum	416	Tydal
15	Stavanger	417	Raarvihke - Røyrvik
16	Bergen	418	Kvalsund
17	Os (Hordaland)	419	Fosnes
18	Rælingen	420	Fedje
19	Skedsmo	421	Utsira
20	Fet	422	Modalen

Figur 4.6 viser fordelingen av kommuner innenfor de enkelte indikatorene. Gjennomsnittlige administrasjonsutgifter per innbygger var 4170 kroner i 2018, og snittet har steget hvert år siden laveste nivået i 2015 (korrigert for prisendringer). Et klart flertall av kommunene har høyere utgifter enn gjennomsnittet. 69 kommuner hadde utgifter på over 10 000 kroner per innbygger, med Utsira som klart høyest med 35 000 kroner per innbygger, før

Modalen og Torsken med hhv 30 000 og 28 000 kroner per innbygger. Åfjord og Kongsberg har lavest utgifter, med hhv 1530 og 1600 kroner per innbygger.

Figur 4.6 Kommuneøkonomiindikatorene. Antall kommuner etter intervaller for indikatorene. 2018

Eiendomsskatten i 2018 var i gjennomsnitt 2530 kroner regnet per sysselsatt, og for 18 kommuner lå nivået på over 30 000 kroner per sysselsatt. 70 kommuner hadde ikke eiendomsskatt i 2018, mot 81 i 2018. Eiendomsskatten er typisk høyest i energi/kraftkommunene, med Aukra på topp med 201 000 kroner regnet per sysselsatt, deretter kommer Øygarden med 98 000 kroner og Forsand og Eidfjord med hhv 88 000 og 83 000 kroner per sysselsatt. 222 kommuner har en eiendomsskatt på under 5000 kroner per sysselsatt.

Indikatoren for *kommuneinntekter* varierer også en del mellom kommunene, med Aukra i en særstilling med spesielt høye inntekter. Aukra har ilandføringssted for gassen fra Ormen Lange-feltet og betydelig verkstedindustri, som bidrar til sterk kommuneøkonomi. De øvrige med høyest kommuneinntekter i forhold til utgifter er havbrukskommunene Bærum, Oslo, Asker, Sirdal og Hol. Vevelstad og Utsira har lavest kommuneinntekter i forhold til utgifter, fulgt av kommuner i Nordland, Troms og Finnmark.

Kommunal betalingsevne måles som arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter. Denne er i gjennomsnitt 18 prosent. Seks kommuner har negativ *betalingsevne*, der Tysfjord rangerer lavest med minus 25 prosent, deretter Bremanger, Oslo, Vestnes, Steigen og Kristiansund. Fem kommuner er i særstilling med over 100 prosent: landbrukskommunen Beiarn, kraftkommunene Åseral, og Audnedal, i tillegg til Haram og Gildeskål. Generelt kommer mindre kommuner noe bedre ut på betalingsevne enn større kommuner.

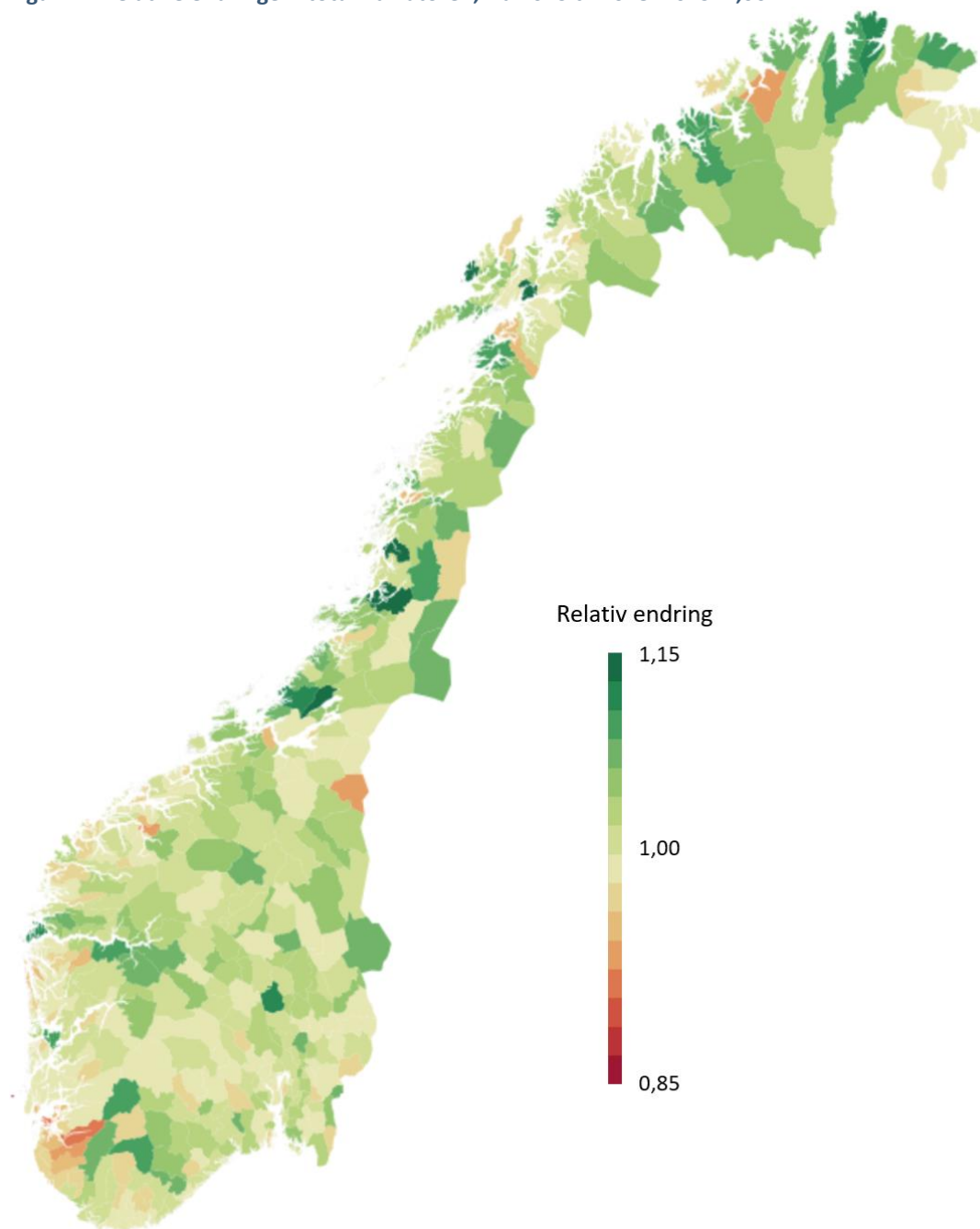
Aldring er et anslag på befolkningen over 80 år tjuve år fram i tid, og indikerer framtidige utgifter som følge av at en større andel eldre. Forholdstallet er økende over tid. Ifølge SSBs befolkningsframskrivinger forventes det at befolkningen over 80 år i forhold til befolkningen i yrkesaktiv alder vil utgjøre i gjennomsnitt 12,5 prosent i 2038, opp fra 6,3 prosent i 2018. For mange kommuner anslås forholdstallet vesentlig høyere, for 46 kommuner mer enn 25 prosent. For fire kommunene Leka, Vanylven er anslaget over 40 prosent. For 24 kommuner framskrives forholdstallet til under 10 prosent. Rogalandskommuner og sentrale østlandskommuner dominerer denne delen av skalaen.

4.6 Endringer i kommunene over tid

Figur 4.7 gir en grafisk oversikt over endringer i totalindikatoren fra 2013 til 2018. Kartet viser at mange av de kommunene som kommer dårlig ut på rangeringen, også har gått mye fram over tid, jamfør med Figur 4.1. Det er et generelt trekk at kommunene i Nord-Norge har gått fram, både langs Helgeland og i Nord-Troms og Finnmark, særlig i kommuner der fiske og kraftproduksjon står sterkt. Mange kommuner i innlandet i Sør-Norge som tradisjonelt rangeres lavt i Kommune-NM har også gått fram.

Samtidig kjenner vi igjen virkningene oljeprisfallet har hatt for kommunene i Rogaland og nordover langs Vestlandet. Vi ser tendenser til at områder rundt kysten i Sør-Norge, helt fra Vestfold til Nordmøre, og spesielt på Sørvest-landet, og indre Østlandet har gått tilbake i rangering siden 2013.

Figur 4.7 Relative endringer i totalindikatoren, fra 2013 til 2018. 2013=1,00

Tabell 4.7 viser de 20 høyest og lavest rangerte kommunene i 2018 som oppsummert i Tabell 4.1 med deres endringer i rangeringen fra 2013. De tre høyest rangerte kommunene har vært stabile i perioden. Tabellen reflekterer vekst i kommunene i randen til hovedstaden: Skedsmo, Nittedal og Ullensaker, store regionale tettstedskommuner/byer som Sogndal og Tromsø, mens de kommuner sterkt knyttet til oljesektoren, som Sandnes og Fjell, har gått tilbake.

Det er langt større bevegelse i de lavest rangerte kommunene. Det er et generelt trekk at de små kommunene kommer svakest ut i Kommune-NM, og det skal mindre til å endre arbeidsmarkeder og demografi i de mindre kommunene. Bindal og Tjeldsund har gått mest fram, med hhv 15 og 14 plasser, med bedringer i næringsliv, arbeidsmarked, demografi og utdanningsnivå, mens Utsira har gått mest tilbake med 128 plasser grunnen tilbakegang i indikatorene knyttet til næringsliv, arbeidsmarked, demografi og kommuneøkonomi.

Tabell 4.7 Endringer i rangering av de 20 høyest og 20 lavest rangerte, endringer fra 2013 til 2018

De 20 høyest rangerte kommunene i 2018		De 20 lavest rangerte kommunene i 2018	
	Endring		Endring
Oslo kommune	+2	Salangen	-11
Sola	-1	Bindal	+15
Bærum	-1	Fedje	-36
Trondheim	+4	Tjeldsund	+14
Austevoll	+5	Karlsøy	-20
Stavanger	-2	Engerdal	-5
Ullensaker	+6	Søndre Land	+7
Bergen	-1	Røst	-19
Sogndal	+8	Aremark	-27
Ås	+2	Tranøy	-7
Asker	-2	Hasvik	-18
Kongsberg	-6	Loabák - Lavangen	-13
Sandnes	-8	Torsken	+3
Tromsø	+8	Loppa	+5
Skedsmo	+11	Utsira	-128
Lier	+2	Dyrøy	-8
Ålesund	+3	Ballangen	-6
Fjell	-7	Fosnes	-9
Kristiansand	0	Kvalsund	-14
Nittedal	+9	Kvæfjord	0

I Tabell 4.8 går vi nærmere inn på de kommunene som har gått *mest* fram og tilbake på *totalindeksen*. Her tar vi altså utgangspunkt i alle kommunene, mens vi i Tabell 4.7 bare ser på de som er høyest og lavest rangert. Dette illustrerer at kommuner som rangeres relativt lavt ikke nødvendigvis har hatt en negativ utvikling over tid. Tvert imot ser vi at kommunene som har gått mest fram gjennomgående er blant de mindre kommunene som et stykke nede på rangeringen. Tabellen gjengir den nye indeksen som er beskrevet i Vedlegg 1, og som gjør det mulig å sammenligne utviklingen både over tid og mellom kommuner. Endringer for hele settet av kommuner er gjengitt i Vedlegg 3 (Indeks 2013=1,00) og Vedlegg 2 (Rang 2013 og 2018).

Tabell 4.8 Kommuner med størst endringer i perioden 2013–2018

	TOTAL	Næringsliv	Arbeids- marked	Demografi	Kompetanse	Kommune- økonomi	TOTAL	Næringsliv	Arbeids- marked	Demografi	Kompetanse	Kommune- økonomi
Mest fremgang	Indeks 2013=1,00						Rang 2018					
Verran	1,15	1,12	1,15	1,80	1,17	0,92	395	278	399	388	318	386
Vevelstad	1,15	1,01	1,07	1,05	2,90	0,97	397	409	338	381	125	410
Tjeldsund	1,14	1,10	1,12	1,38	1,37	0,99	406	417	363	302	210	407
Bindal	1,13	1,16	1,16	1,24	1,33	0,97	404	403	354	401	271	380
Bø (Nordland)	1,13	1,14	1,10	1,24	1,41	0,96	401	364	377	314	393	396
Gamvik	1,12	1,12	1,57	0,93	1,34	0,99	322	156	351	65	419	322
Solund	1,11	0,97	1,05	1,73	1,06	1,00	315	287	152	161	375	399
Søndre Land	1,11	1,51	1,10	1,06	1,18	0,98	409	414	414	329	383	270
Åfjord	1,11	1,04	0,97	1,29	1,35	1,06	81	246	113	110	46	164
Loppa	1,10	1,00	1,06	1,53	1,26	1,03	416	394	389	353	405	409
Mest tilbakegang	Indeks 2013=1,00						Rang 2018					
Finnøy	0,94	0,99	0,94	0,75	1,36	0,95	198	154	41	320	359	172
Kvitsøy	0,94	1,17	0,90	0,64	1,28	0,98	300	404	18	408	41	366
Modalen	0,94	0,96	0,83	1,03	1,05	0,92	345	400	110	218	68	422
Gjesdal	0,93	0,98	0,95	0,77	1,05	0,97	70	68	137	62	350	28
Stordal	0,93	0,92	1,08	0,50	1,20	0,94	357	299	88	421	228	316
Kvalsund	0,92	1,04	1,19	0,55	0,96	0,93	421	368	342	417	413	418
Tydal	0,92	1,05	0,91	0,63	1,11	0,97	392	322	204	419	110	416
Forsand	0,90	0,96	1,02	0,56	1,09	0,95	343	277	34	413	365	385
Rennesøy	0,90	0,99	0,92	0,66	1,21	0,98	170	138	200	135	367	37
Utsira	0,83	0,84	0,67	0,54	1,64	0,90	417	373	373	420	87	421

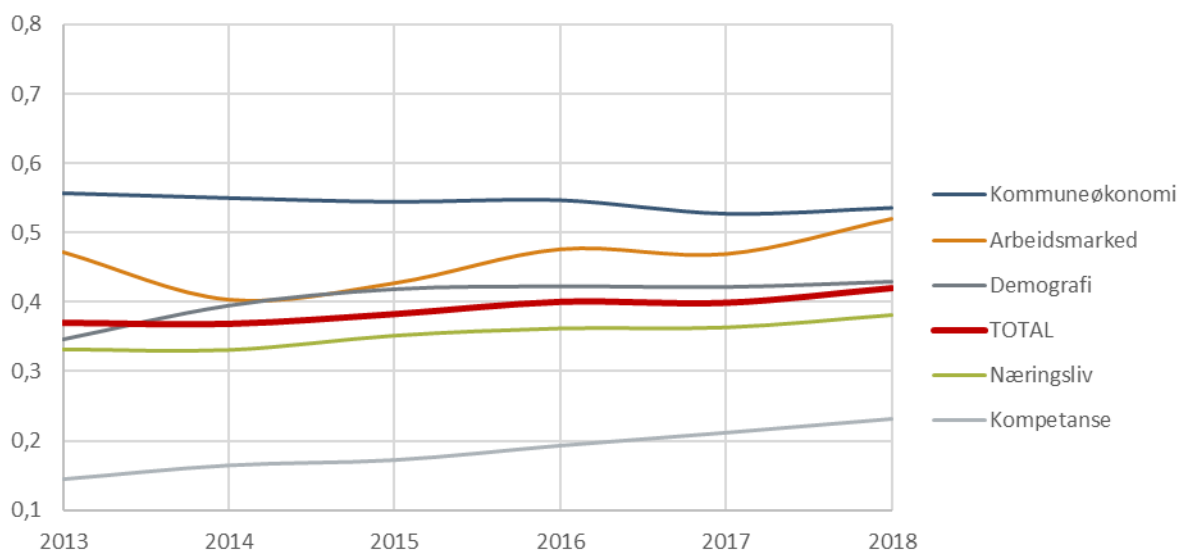
Kommuner i Nordland har gått mest fram

Fire av de fem som har gått mest fram, Vevelstad, Tjeldsund, Bindal og Bø, ligger i Nordland. Disse har gått fram med 13-15 prosent i på totalindikatoren, som kan regnes som et gjennomsnitt over alle indikatorene. Felles for disse kommunene er jevnt over større framgang på indikatorene innenfor arbeidsmarked og kompetansenivå enn resten av landet. De representerer de kommunene som trekker opp gjennomsnittet i Nordland, og bidrar til at Nordlandskommunene samlet sett går mest fram i årets Kommune-NM. Disse kommunene har et relativt tradisjonelt næringsliv, med landbruk (Vevelstad, Tjeldsund, Bindal), fiskeri (Bø, Vevelstad), turisme, samt noe kraftproduksjon i Bindal og Sjøforsvaret som hjørnesteinsbedrift i Tjeldsund.

For små kommuner kan også mindre endringer kan ha stor betydning for indikatorindeksene: Levelstad med i underkant av 500 innbyggere har gått mye fram først og fremst som følge av en økning i antallet med universitets- og høyskoleutdanning over fire år fra 3 til 9 personer, noe som utgjør en vekst på 300 prosent. Dette har gitt et stort hopp i den gjennomsnittlige totalindikatoren. Det er også verd å kommentere Verran i Trøndelag, som tilsynelatende har gått mest fram av alle kommunene, noe som skyldes en stor økning i netto innflytting fra -10 prosent i 2013 til -1 prosent i 2018. Hovedgrunnen til dette var en regelendring knyttet til bostedsadresser for ansatte i et vikarbyrå i 2013, og ikke faktisk fraflytting.

Bø i Nordland er et eksempel på kommuner som er mindre avhengig av konjunkturer knyttet til petroleumsvirksomheten, og som har gått mye fram. Bø har vel 2600 innbyggere, og næringslivet er dominert av fiske, både fangst, oppdrett og videreforedling. Turisme er en voksende næring. Rundt 20 prosent av de sysselsatte har arbeid kommunen. Av Figur 4.8 ser vi utviklingen i indeksene for områdeindikatorne og for totalindikatoren for Bø. Områdeindeksene er gjennomsnitt av enkeltindikatorne innenfor hvert område, og gjenspeiler hvordan indikatorne ligger i forhold til høyeste og laveste nivå for alle andre kommuner og årganger (se nærmere beskrivelser i Vedlegg 1).

Figur 4.8 Indekser for områdeindikatorne og totalindikatoren, Bø i Nordland

Vi ser at Bø lå relativt lavt på de fleste indikatorne i 2013, men har siden steget jevnt og trutt på alle områder, bortsett fra på kommuneøkonomi, der administrasjonsutgiftene har økt, og innføringen av eiendomsskatt i 2015 teller negativt. Kompetansenivået har imidlertid steget mye, med stor vekst i alle utdanningsgrupper, innenfor næringslivsindikatorne har den private sysselsettingen og kjøp av private tjenester økt mye, og ledigheten er mer enn halvert.

Kommuner i Rogaland har gått mest tilbake

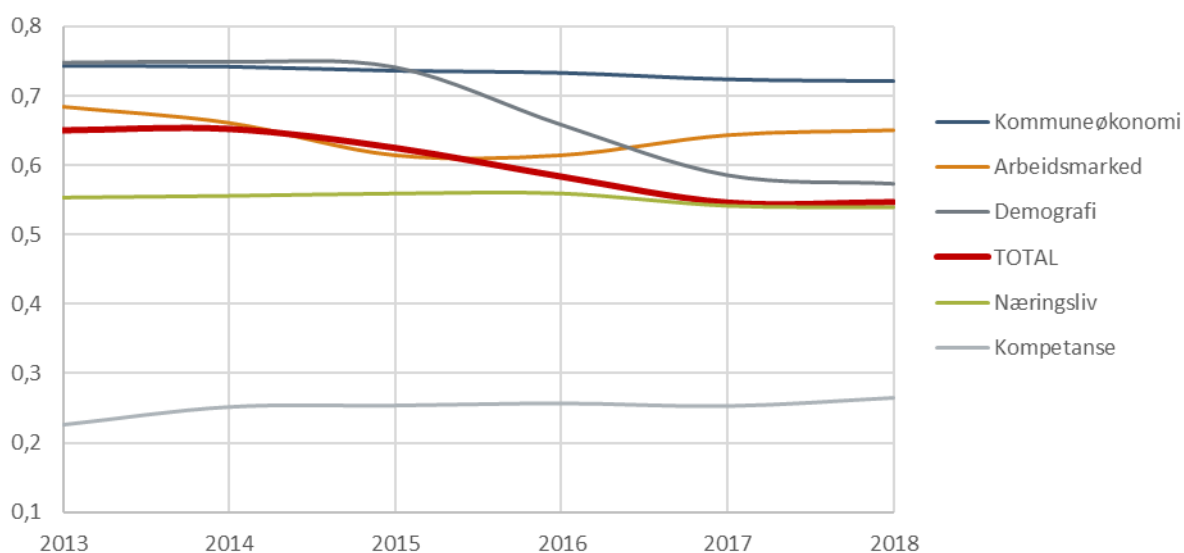
Seks av de ti kommunene som har gått mest tilbake ligger tett opptil Stavanger og Sola i Rogaland. Arbeidsledigheten, sykefraværet og uføreandelen har økt i alle disse kommunene, men det er spesielt de demografiske indikatorne som er svekket, med lavere befolkningsvekst, netto utflytting og færre unge i forhold til andre i arbeidsstyrken. Dette gjenspeiler nedgangen i arbeidsmarkedet og at mange flyttet fra området i kjølvannet av oljeprisreduksjonen, og spesielt gjelder dette den yngre delen av arbeidskraften. Vi ser også at gjennomsnittlig priskorrigert inntektsnivå har gått ned i fire av kommunene (Gjesdal, Forsand, Rennesøy og

Utsira) fra 2013 til 2018. Næringslivet i disse kommunene er ikke spesielt knyttet til petroleumssektoren, jordbruk og fiske er sentrale næringsveier, samt trelast (Gjesdal) og kraftproduksjon (Forsand). Men en stor del av arbeidsstyrken er sysselsatt utenfor kommunene, og da i stor grad i næringer som er mer påvirket av konjunktorene i petroleumsnæringen.

Gjesdal er den største av disse kommunene. Som nabokommune til Sandnes og med pendelavstand til Stavanger er kommunen et godt eksempel på utviklingen i regionen. Avhengigheten til vestover mot Sandnes og Stavanger gjenspeiles i at rundt 60 prosent av de ansatte arbeider utenfor kommunen. Industrien i Gjesdal domineres av trelast- og trevareindustri, i tillegg til at blant annet verkstedindustri er en viktig næring i kommunen.

Av Figur 4.9 ser vi at Gjesdal lå relativt høyt spesielt på kommuneøkonomi, demografi og arbeidsmarkedsindikatorene i 2013. Siden har de demografiske indikatorne gått mye tilbake, men vi ser også jevne svekkelser i både kommuneøkonomi, arbeidsmarked og til dels næringslivsindikatorne. Samtidig ser nedgangen til å ha flatet ut, og at spesielt arbeidsmarkedet viser tegn til bedring.

Figur 4.9 Indekser for områdeindikatorne og totalindikatoren, Gjesdal

Økte oljepriser siden bunnen i 2016 og høyere aktivitet i oljenæringen gir ringvirkninger for andre næringer og en generell bedring i de kommunene som ble rammet sterkest etter 2014. Dette er en tendens vi ser for andre kommuner på Vestlandet som er direkte og indirekte knyttet til oljesektoren, og vi kan trolig vente oppgang i disse kommunene i årene framover som følge av den økte aktiviteten i oljenæringen vi har sett de seneste årene.

Vedlegg 1. Beregningsmetode og datagrunnlag

V1.1 Beregningsmetode

Tidligere beregninger i Kommune-NM sammenligner kommuner og fylkers rangering over tid. Sammenligningene over tid gjaldt da endringer i rangeringen i forhold til de andre kommunene. Det kom da ikke fram at kommuner som rangeres lavere over tid *sammenlignet med andre*, kan ha hatt en positiv utvikling *sammenlignet med seg selv*. At en kommune kommer dårligere ut langs en indikator, betyr ikke nødvendigvis at utviklingen i kommunen har vært negativ, men at andre kommuner kan ha hatt mer positiv utvikling.

I årets beregninger har vi etablert et datasett der vi kan sammenligne kommunene (og fylkene) med andre og over tid, etter samme prinsipp som FNs Human Development Index for sammenligninger mellom land og over tid. På denne måten kan en vurdere for eksempel en kommunens tilstand i dag med en annen kommune i et annet år, ikke bare for enkeltindikatorer, men også for områdeindikatorer og totalindikatoren.

Enkeltindikatorer

For hver enkeltindikator sorteres kommunene fra beste verdi til laveste verdi.

Områdeindikatorer

For hver indikator I^j indekseres kommune n i år t i en skala mellom 0-1 etter følgende beregningsformel:

$$(1) I_{nt}^j = \frac{V_{nt}^j - V_{min}^j}{V_{max}^j - V_{min}^j},$$

der V_{nt}^j er observert verdi og V_{min} og V_{max} er hhv laveste og høyeste observerte verdi i paneldatasettet for indikator j . For indikatorer der høyere verdi tolkes som negativ utvikling gir en svakere indikator (som arbeidsledighet), trekkes observert verdi fra maxverdi over brøkstreken.

De fem områdeindeksene for hver kommune og år beregnes som gjennomsnittet av indeksene for de enkelte indikatorer (1) innenfor hvert område. Områdene og de tilhørende enkeltindikatorer er beskrevet i Tabell 2.1.

Dette danner grunnlaget for rangering av områdeindikatorer for hvert år fra 1-422.

Videre gir indeksene et grunnlag for å sammenligne nivå på områdeindikatorer mellom kommuner (og fylker) og over år, slik vi for eksempel har gjort i Figur 3.2.

Totalindikator

Totalindikatoren for hver kommune og år beregnes som gjennomsnittet av de fem områdeindeksene.

Dette danner grunnlaget for rangering av totalindikatoren for hvert år fra 1-422.

Videre benyttes indeksen i sammenligninger av nivået mellom kommuner (og fylker) og over år, slik vi for eksempel har gjort i Figur 3.1.

V1.2 Datagrunnlag

Alle data i indikatorsettet er hentet fra SSBs, med unntak av data for uføre, som er hente fra NAV. De tre indikatorer som er målt i kroner (inntektsnivå, administrasjonsutgifter og eiendomsskatt) er kpi-justert til felles prisnivå i 2018.

Mangler i datagrunnlaget

Det er generelt en del svakheter i KOSTRA-rapporteringen, spesielt for de mindre kommunene. I noen tilfeller med åpenbart urimelige data (som negative netto administrasjonsutgifter) har vi tatt ut observasjonene. Data mangler for følgende kommuner og indikatorer:

- 0138 Hobøl: Kommunale administrasjonsutgifter i 2017
- 0716 Re: Eiendomsskatt i 2017
- 1151 Utsira: Arbeidsledige i 2018
- 1231 Ullensvang: Kommunale administrasjonsutgifter i 2017
- 1418 Balestrand: Kommunale administrasjonsutgifter i 2017
- 1903 Harstad: Sykefravær i 2013 og 2014
- 1928 Torsken: Kommunale administrasjonsutgifter i 2017
- 5015 Ørland: Kommunale administrasjonsutgifter i 2015
- 5020 Osen: Arbeidsledige i 2016
- 5027 Midtre Gauldal: Eiendomsskatt i 2017
- 5043 Røyrvik: Arbeidsledige i 2016
- 5048 Fosnes: Arbeidsledige i 2017

Kommunesammenslåinger

For kommuner som er slått sammen før 2018 har vi aggregert data fra enkeltkommunene til gjeldende kommunesett på 422 kommuner. Dette gjelder:

- 1903 Harstad fom 2013, tilsvarende 1901 Harstad+1915 Bjarkøy
- 0710 Sandefjord fom 2016, tilsvarende 0706 Sandefjord+0719 Andebu+0720 Stokke
- 0712 Larvik fom 2018, tilsvarende 0709 Larvik+0728 Lardal
- 0715 Holmestrand fom 2018, tilsvarende 0702 Holmestrand+0714 Hof
- 0729 Færder fom 2018, tilsvarende 0723 Tjøme+0722 Nøtterøy
- 5054 Indre Fosen fom 2018, tilsvarende 1624 Rissa+1718 Leksvik

For 0710 Sandefjord innebar grensejustering av et område i Vear at rundt 2500 personer ble tatt ut av Stokke kommune og lagt til Tønsberg kommune. Indikatoren *Befolkningsvekst* er beregnet som endring fra år t-3 til år t. Det betyr at beregnet befolkningsvekst for nye 0720 Sandefjord kommune blir for lav, og for Tønsberg kommune for høy, for årene 2016, 2017 og 2018.

Vedlegg 2. Rangering av kommuner, total- og områdeindikatorer

Tabellen under viser rangeringen av kommuner i 2013 og 2018 for totalindikatoren og de fem områdeindikatorene. Beregningene som ligger til grunn for rangeringen er beskrevet i vedlegg 1.

	TOTAL		Næringsliv		Arbeids- marked		Demografi		Kompetanse		Kommune- økonomi	
	2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018
Agdenes	271	358	313	387	136	157	226	331	363	374	291	355
Alstahaug	183	194	188	283	211	184	257	225	83	64	148	198
Alta	83	46	53	30	293	217	79	41	131	97	90	71
Alvdal	146	134	164	172	52	20	304	261	120	205	193	226
Andøy	273	332	216	282	236	241	349	395	138	297	290	243
Aremark	384	411	353	348	376	384	358	410	376	404	280	339
Arendal	76	93	69	111	288	309	109	134	44	35	89	109
Asker	9	11	7	5	32	23	86	142	21	25	2	3
Askim	231	234	138	131	382	387	122	121	306	306	112	114
Askvoll	275	264	214	207	112	93	312	268	365	356	329	343
Askøy	55	63	36	48	258	291	19	38	260	152	70	58
Audnedal	89	157	327	292	186	210	62	124	39	57	81	158
Aukra	84	165	142	249	126	146	94	127	81	105	192	232
Aure	202	192	218	205	179	116	258	277	46	60	310	302
Aurland	192	84	95	129	77	16	264	156	181	179	354	276
Aurskog- Høland	128	181	73	107	260	310	55	67	360	376	99	90
Austevoll	10	5	1	1	25	9	50	86	23	65	119	69
Austrheim	118	195	183	262	72	151	187	198	108	130	195	224
Averøy	68	104	19	13	143	254	176	230	162	182	125	132
Balestrand	325	325	325	351	67	60	399	304	281	235	363	411
Ballangen	413	419	367	390	420	421	361	402	319	259	372	359
Balsfjord	286	302	287	315	271	265	222	257	348	342	233	195
Bamble	186	169	116	132	312	293	243	253	72	63	138	116
Bardu	281	237	417	420	96	8	163	60	254	224	207	225
Beiarn	377	402	394	399	290	316	317	371	370	347	350	397
Berg	347	351	244	211	409	301	193	323	335	366	330	376
Bergen	7	8	9	9	43	64	18	29	14	15	18	16
Berlevåg	345	305	304	228	298	63	152	289	407	412	366	336
Bindal	419	404	412	403	402	354	418	401	332	271	378	380
Birkenes	168	149	207	195	275	304	67	58	186	161	175	127
Bjerkreim	41	92	48	45	61	75	34	205	218	257	120	131
Bjugn	277	206	340	286	325	368	200	83	201	89	198	153
Bodø	52	36	99	118	102	82	75	39	104	108	41	24
Bokn	180	265	295	312	70	159	132	341	256	147	260	277
Bremanger	241	304	211	280	113	86	283	396	197	178	353	350
Brønnøy	196	202	234	260	245	268	160	222	141	81	145	140
Bygland	406	364	390	396	388	347	412	306	206	193	358	340

Bykle	182	60	153	102	12	3	342	145	103	92	385	354
Bærum	2	3	2	2	6	5	78	77	3	4	1	1
Bø (Nordland)	414	401	400	364	398	377	407	314	411	393	393	396
Bø (Telemark)	63	34	143	213	193	194	77	4	40	90	113	130
Bømlo	30	43	13	29	73	87	120	97	36	51	147	170
Båtsfjord	338	240	202	124	414	312	99	47	410	415	214	182
Deatnu - Tana	348	324	235	268	230	220	332	245	405	380	345	330
Divtasvuodna - Tysfjord	388	390	371	309	408	417	286	391	140	106	411	398
Dovre	311	254	267	242	148	77	392	326	286	258	318	317
Drammen	48	51	54	70	127	134	47	57	158	146	48	42
Drangedal	362	346	389	388	350	362	290	334	318	219	282	222
Dyrøy	410	418	403	416	418	394	398	412	79	319	399	403
Dønna	389	365	311	279	363	361	373	348	368	274	382	364
Eid	108	82	161	222	45	52	268	158	80	74	140	188
Eide	201	247	151	179	168	192	214	228	258	324	215	269
Eidfjord	351	320	335	291	146	91	348	382	204	201	416	383
Eidsberg	207	217	103	90	310	329	105	165	381	361	127	98
Eidskog	365	394	302	316	386	419	343	319	330	360	265	306
Eidsvoll	109	121	59	91	353	340	24	31	344	355	49	48
Eigersund	59	108	56	72	129	175	108	191	154	160	62	101
Elverum	157	172	251	250	185	193	127	116	128	164	141	128
Enebakk	185	166	134	38	274	341	119	105	354	354	80	73
Engerdal	403	408	384	410	263	149	419	415	242	288	404	413
Etne	91	110	58	56	65	81	141	221	311	253	168	167
Etnedal	356	338	397	333	219	166	368	399	285	278	298	289
Evenes	366	381	264	290	404	402	224	322	338	351	370	369
Evje og Hornnes	176	176	193	238	208	156	162	180	190	157	153	154
Farsund	125	119	83	112	160	154	229	201	88	112	180	163
Fauske - Fuosko	251	231	198	216	334	300	263	169	135	171	199	217
Fedje	369	405	419	419	16	126	404	374	183	95	395	420
Fet	81	86	105	54	228	238	49	49	295	382	24	20
Finnøy	73	198	128	154	15	41	100	320	386	359	93	172
Fitjar	71	138	49	100	134	224	196	167	62	111	151	193
Fjaler	223	112	290	270	63	24	352	288	67	18	322	297
Fjell	11	18	12	14	121	247	22	21	19	23	40	62
Flakstad	394	377	279	123	374	380	294	377	414	407	388	362
Flatanger	322	249	276	221	232	249	391	351	92	36	371	341
Flekkfjord	224	211	318	285	207	257	289	194	84	99	160	169
Flesberg	211	244	177	196	198	258	145	182	307	326	250	214
Flora	97	131	72	85	110	136	190	263	211	104	97	179
Flå	203	186	106	93	103	73	299	338	329	321	216	159
Folldal	330	340	314	345	100	120	382	333	340	337	365	381
Forsand	199	343	228	277	58	34	82	413	377	365	364	385
Fosnes	411	420	409	405	299	393	409	404	112	303	420	419
Fredrikstad	169	99	132	63	360	367	97	64	155	145	58	68
Frogn	64	136	35	22	145	178	125	273	266	307	54	93

Froland	226	143	274	187	412	407	33	24	185	127	131	121
Frosta	248	326	184	240	332	359	98	271	328	333	279	240
Fræna	130	139	85	103	225	188	90	123	273	245	156	142
Frøya	86	49	170	64	169	169	81	13	150	301	56	23
Fusa	99	83	187	136	40	42	293	300	30	28	226	242
Fyresdal	336	283	339	335	182	98	416	403	48	56	349	331
Færder	117	196	81	115	220	287	164	256	177	184	66	110
Førde	38	27	256	194	5	6	85	92	71	55	45	67
Gáivuotna Kåfjord Kaivuono	- - 409	384	406	395	393	357	261	301	390	285	403	378
Gamvik	390	322	249	156	421	351	51	65	420	419	339	322
Gaular	216	174	232	231	172	107	174	95	301	282	209	197
Gausdal	174	204	191	173	171	108	146	296	269	266	166	168
Gildeskål	318	308	354	300	383	345	253	389	152	42	194	271
Giske	36	30	26	18	118	124	20	46	305	174	38	34
Gjemnes	227	256	192	235	128	242	285	170	275	336	251	268
Gjerdum	54	33	17	27	154	150	92	18	243	345	42	5
Gjerstad	353	367	307	374	392	397	298	303	288	280	270	280
Gjesdal	23	70	50	68	86	137	4	62	337	350	15	28
Gjøvik	111	95	131	142	188	187	148	99	144	203	47	46
Gloppen	95	64	113	69	17	13	295	208	99	133	224	210
Gol	92	76	110	98	27	15	231	204	151	213	205	200
Gran	213	233	80	82	309	319	225	265	257	273	181	141
Grane	380	329	374	383	304	237	336	91	400	406	325	286
Granvin	260	292	306	346	117	119	314	177	100	341	351	360
Gratangen	378	383	381	339	403	382	209	359	284	218	376	402
Grimstad	50	38	30	49	296	259	71	44	41	39	55	40
Grong	329	359	385	397	125	145	369	392	289	323	302	304
Grue	372	389	273	214	328	391	386	390	369	402	315	328
Gulen	107	142	115	151	18	31	256	336	148	101	255	244
Guovdageaidnu - Kautokeino	385	366	396	344	378	263	210	251	401	411	313	332
Hadsel	285	267	257	302	307	256	228	197	303	290	256	234
Halden	132	91	87	60	348	365	124	94	50	48	167	115
Halsa	346	341	320	337	197	302	405	223	161	261	368	388
Hamar	51	26	122	108	57	45	151	69	53	62	57	43
Hamarøy Hábmer	- 258	344	328	288	116	102	153	407	271	244	374	382
Hammerfest	78	68	121	168	227	105	41	59	164	131	91	108
Haram	49	69	240	226	59	112	194	129	16	47	25	41
Hareid	106	153	165	144	149	275	167	173	59	58	152	192
Harstad Hárstták	- 134	87	135	134	240	183	179	159	66	70	123	95
Hasvik	395	413	345	365	422	422	40	80	412	417	320	301
Hattfjelldal	355	396	348	363	189	140	313	418	396	401	357	329
Haugesund	25	32	20	36	91	138	58	81	43	40	69	60
Hemne	165	98	90	71	183	160	319	207	54	43	218	255
Hemnes	367	311	378	371	346	335	323	171	272	209	311	290

Hemsedal	39	44	91	109	22	22	21	40	308	327	111	39
Herøy (Møre og Romsdal)	69	127	14	17	124	271	166	241	246	247	129	103
Herøy (Nordland)	264	215	149	101	329	240	203	206	350	330	217	205
Hitra	153	75	189	157	221	147	91	50	125	109	228	194
Hjørtedal	290	321	310	263	272	197	284	384	74	217	369	314
Hjelmeland	150	191	127	145	36	40	266	342	210	166	274	305
Hobøl	220	221	237	174	362	349	28	42	403	409	75	63
Hol	149	125	178	122	33	44	244	238	279	310	212	126
Hole	72	107	194	83	142	100	45	202	317	325	7	26
Holmestrand	173	148	67	67	337	372	150	72	252	222	84	107
Holtålen	327	298	368	398	250	222	330	229	124	121	326	299
Hornindal	208	262	260	308	29	39	282	340	300	225	283	361
Horten	66	77	158	176	277	332	147	155	9	11	86	124
Hurdal	299	331	200	206	278	336	204	287	404	389	266	246
Hurum	179	193	44	31	249	292	249	189	239	315	178	204
Hvaler	242	252	242	162	352	396	136	219	188	173	188	175
Hyllestad	294	251	199	338	55	29	410	372	203	61	373	389
Hægebostad	175	187	289	281	180	141	113	153	91	116	263	251
Høyanger	321	290	351	328	176	216	383	378	116	84	343	282
Høylandet	352	333	356	392	202	71	362	270	351	362	332	353
Hå	34	66	112	159	89	104	7	52	240	208	39	57
Ibestad	399	400	404	369	303	348	267	345	378	372	413	404
Inderøy	268	212	229	217	283	239	296	216	169	103	242	259
Indre Fosen	229	250	297	275	235	229	237	330	76	75	247	260
Iveland	303	361	357	412	391	416	72	160	324	151	269	272
Jevnaker	181	152	159	117	315	327	139	66	123	256	130	97
Jondal	240	301	355	352	178	118	184	232	298	279	133	347
Jølster	209	216	262	241	79	78	240	181	322	346	196	245
Kárásjohka - Karasjøk	340	350	341	354	265	230	335	248	372	400	213	335
Karlsøy	387	407	332	362	343	404	279	294	408	410	381	377
Karmøy	46	59	15	24	206	225	68	143	68	67	67	80
Klepp	16	21	24	47	66	97	12	23	129	115	32	21
Klæbu	193	210	293	293	338	355	73	118	184	143	63	72
Kongsberg	6	12	64	66	14	62	54	101	1	2	65	31
Kongsvinger	228	243	195	185	318	308	215	239	200	254	132	136
Kragerø	288	299	160	193	355	383	353	313	171	202	203	207
Kristiansand	19	19	46	73	114	127	36	28	22	22	28	36
Kristiansund	114	182	74	127	261	299	111	187	139	138	106	160
Krødsherad	154	222	97	75	161	211	128	346	361	322	139	94
Kvalsund	407	421	382	368	405	342	188	417	395	413	415	418
Kvam	138	140	129	128	88	114	247	233	115	107	201	220
Kvinesdal	221	205	280	297	311	306	218	119	60	69	170	199
Kvinnherad	189	189	180	203	162	198	281	262	96	100	191	149
Kviteseid	222	209	145	150	94	176	384	275	102	98	286	300
Kvitsøy	190	300	413	404	2	18	168	408	65	41	367	366

Kvæfjord	422	422	422	422	384	385	315	406	417	418	383	352
Kvænangen	412	393	416	413	399	388	393	290	174	216	356	365
Larvik	172	126	70	57	267	278	213	146	250	191	94	106
Lebesby	400	356	331	329	395	314	308	249	399	394	400	324
Leikanger	57	45	421	421	3	1	159	210	2	1	135	185
Leirfjord	393	373	407	411	406	403	178	96	406	397	261	275
Leka	408	380	281	232	218	228	420	291	352	416	417	412
Lenvik	232	208	163	152	301	273	205	154	215	240	222	216
Lesja	317	261	326	274	60	79	415	355	217	197	300	312
Levanger	140	146	303	353	137	142	158	71	94	123	103	133
Lier	18	16	5	3	71	54	63	82	105	188	27	25
Lierne	344	269	286	230	166	94	380	224	304	281	398	401
Lillehammer	62	54	169	191	62	33	154	102	63	73	92	86
Lillesand	77	67	76	110	174	170	130	74	97	83	95	102
Lindesnes	85	130	119	146	324	376	140	163	15	14	124	191
Lindås	44	57	42	51	139	165	93	137	32	31	102	146
Loabæk Lavangen	401	414	415	415	400	420	234	324	259	221	359	375
Lom	259	273	254	236	99	135	365	361	276	302	225	241
Loppa	421	416	392	394	396	389	421	353	380	405	414	409
Lund	61	113	147	149	97	131	170	305	20	20	204	190
Lunner	266	274	245	215	365	346	165	247	326	329	115	135
Lurøy	298	223	268	188	231	171	346	242	223	187	309	258
Luster	188	159	261	245	93	55	206	178	236	232	184	186
Lyngdal	113	103	62	52	190	201	116	98	247	200	134	178
Lyngen	386	386	324	377	333	307	377	337	373	387	397	368
Lærdal	350	286	410	372	109	49	356	276	182	265	389	367
Lødingen	368	385	301	253	330	371	374	400	234	242	384	405
Lørenskog	65	28	221	318	56	56	114	5	232	292	12	7
Løten	276	284	294	306	377	409	155	139	265	263	128	119
Malvik	101	132	123	139	253	296	48	89	244	226	51	30
Mandal	133	145	60	84	314	317	171	166	77	117	122	118
Marker	312	263	156	105	373	400	161	212	398	289	293	223
Marnardal	333	353	395	380	370	401	183	211	320	214	172	319
Masfjorden	217	288	362	360	85	125	301	299	31	114	337	357
Meland	28	41	40	50	242	280	10	14	56	96	50	55
Meldal	319	296	347	311	375	369	241	281	134	120	258	218
Melhus	80	100	209	197	177	272	61	63	98	102	76	78
Meløy	287	271	239	276	282	324	359	297	87	59	305	284
Meråker	337	368	369	378	344	334	248	376	159	223	342	325
Midsund	139	226	130	177	50	68	177	343	323	239	210	265
Midtre Gauldal	70	116	139	148	104	109	42	131	199	198	182	152
Modalen	249	345	388	400	4	110	274	218	38	68	422	422
Modum	163	177	150	119	280	298	80	140	221	185	159	162
Molde	31	29	71	92	30	25	123	132	29	34	83	88
Moskenes	306	316	32	4	187	305	320	369	422	420	340	358
Moss	160	162	117	99	340	344	112	126	145	180	100	85

Målselv	148	114	227	325	133	103	246	78	64	93	136	129
Måsøy	374	328	350	327	368	206	242	164	342	399	387	337
Namdalseid	398	388	386	382	371	297	371	362	385	357	335	374
Namsos	200	197	226	266	226	205	201	133	137	255	163	112
Namsskogan	349	375	334	347	247	177	277	409	291	343	406	373
Nannestad	104	37	125	147	281	264	37	2	336	331	23	13
Narvik	205	158	206	160	366	315	180	188	57	38	126	157
Naustdal	261	327	343	342	222	173	104	252	296	377	287	291
Nedre Eiker	129	129	51	58	305	288	87	75	315	335	79	82
Nes (Akershus)	152	164	78	77	327	323	60	45	379	388	53	83
Nes (Buskerud)	272	268	204	171	98	122	370	379	331	272	294	311
Nesna	292	369	360	343	234	277	185	383	231	334	346	333
Nesodden	127	156	166	265	203	218	142	107	180	186	46	54
Nesset	342	348	344	357	292	343	250	237	362	311	306	326
Nissedal	263	232	359	358	201	90	197	234	208	142	267	238
Nittedal	29	20	11	12	119	95	59	34	226	241	9	11
Nome	354	349	349	385	389	378	302	312	219	195	264	256
Nord-Aurdal	204	151	181	130	216	70	252	254	160	246	162	171
Norddal	323	270	292	294	34	17	411	370	267	230	390	390
Nord-Fron	256	248	152	199	199	289	364	235	191	231	248	231
Nordkapp	339	276	186	164	359	269	310	272	367	364	288	227
Nord-Odal	364	378	364	386	390	405	338	347	241	299	227	252
Nordre Land	293	310	270	198	361	379	303	310	245	262	101	229
Nordreisa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Råisa - Raisi	297	266	282	251	347	286	211	200	264	287	245	250
Nore og Uvdal	178	220	247	189	19	11	251	386	127	140	360	356
Notodden	253	285	259	301	367	364	157	196	167	215	174	201
Nærøy	300	259	238	170	387	320	207	269	282	286	231	180
Odda	162	173	329	317	87	99	275	339	24	16	237	221
Oppdal	121	89	41	40	191	163	208	172	233	220	105	92
Oppegård	43	55	29	23	75	74	134	147	142	234	20	33
Orkdal	177	154	272	271	243	215	143	79	95	124	143	143
Os (Hedmark)	291	253	365	334	76	38	367	360	216	150	317	320
Os (Hordaland)	32	52	18	62	200	248	14	15	229	268	26	17
Osen	376	376	316	331	286	182	400	398	270	339	394	406
Oslo kommune	3	1	6	6	28	7	1	3	18	13	5	2
Osterøy	116	123	224	219	175	202	69	87	133	122	150	138
Overhalla	167	124	196	158	194	172	137	112	192	162	158	148
Porsanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Porsángu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Porsanki	332	306	203	161	354	326	309	278	302	249	303	346
Porsgrunn	53	42	39	41	251	266	182	136	13	12	78	65
Raarvihke	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Røyrvik	375	335	379	379	132	117	341	68	253	373	421	417
Radøy	278	355	319	389	320	381	135	244	364	316	190	254
Rakkestad	212	235	82	79	319	358	101	152	392	370	157	125
Rana	135	88	133	137	239	233	173	141	61	66	149	84
Randaberg	45	58	34	96	80	144	110	56	165	165	14	45

Rauma	171	144	96	86	140	129	265	209	147	176	223	219
Re	88	105	86	88	192	311	88	36	222	277	73	81
Rendalen	397	382	358	356	244	214	413	411	366	300	377	392
Rennebu	335	291	305	323	255	174	344	366	277	91	338	321
Rennesøy	33	170	108	138	111	200	2	135	375	367	30	37
Rindal	254	201	309	296	167	209	288	183	113	71	292	237
Ringebu	225	225	162	175	153	226	333	243	213	250	211	173
Ringerike	159	106	102	121	256	235	175	108	136	137	144	123
Ringsaker	145	94	124	120	238	246	192	84	178	169	60	59
Risør	255	257	140	178	335	352	291	317	132	86	236	239
Roan	382	354	405	305	237	260	372	318	310	295	380	400
Rollag	334	363	323	350	106	337	337	226	371	353	391	379
Rygge	131	135	55	43	306	330	107	76	274	332	74	64
Rælingen	90	85	225	223	259	232	25	27	238	296	19	18
Rødøy	358	372	361	359	138	181	321	332	387	391	401	394
Rømskog	341	275	174	53	165	179	394	373	416	403	253	262
Røros	141	109	104	113	54	32	287	280	173	149	230	202
Røst	391	410	68	186	291	191	408	416	419	422	409	408
Røyken	47	53	16	16	212	199	35	51	224	298	22	35
Råde	151	111	63	32	300	276	186	122	176	207	85	134
Salangen	392	403	414	408	285	261	366	414	313	344	333	338
Saltdal	371	336	387	355	341	284	354	279	220	206	355	351
Samnanger	331	352	336	381	264	274	221	258	383	368	299	309
Sande (Møre og Romsdal)	295	339	342	332	41	132	278	358	415	392	262	298
Sande (Vestfold)	161	96	114	65	342	356	56	25	292	348	96	38
Sandefjord	56	62	22	21	217	244	117	151	118	113	34	49
Sandnes	5	13	8	11	47	89	3	22	33	24	4	10
Sandøy	197	184	185	182	24	67	401	380	90	33	259	313
Sarpsborg	164	183	92	233	358	350	126	70	111	181	98	89
Sauda	110	188	197	239	64	101	232	349	55	49	206	213
Sauherad	301	319	137	94	385	411	326	356	198	204	243	263
Sel	284	287	298	304	233	208	339	375	149	129	257	267
Selbu	243	239	291	264	241	162	220	264	114	155	249	253
Selje	315	313	182	254	195	121	347	328	382	390	348	310
Seljord	147	213	172	190	144	161	212	344	42	52	285	281
Sigdal	198	185	52	55	90	65	329	292	359	349	221	247
Siljan	360	318	399	367	326	328	292	295	356	177	219	189
Sirdal	119	47	155	125	74	10	149	125	45	19	362	303
Skaun	144	180	383	402	349	313	6	16	212	196	52	53
Skedsmo	26	15	33	33	81	53	38	9	101	163	17	19
Ski	67	65	111	104	83	59	121	128	249	236	29	32
Skien	170	155	215	200	254	282	144	120	121	135	104	75
Skiptvet	265	297	330	272	322	370	66	144	393	379	161	144
Skjervøy	359	312	231	258	401	331	305	157	355	398	278	257
Skjåk	230	241	230	261	122	106	334	199	130	199	275	344

Skodje	102	78	175	166	173	153	23	37	347	291	116	87
Skånland	370	370	337	313	410	408	236	283	327	338	323	323
Smøla	235	245	144	143	229	219	306	298	107	154	301	307
Snillfjord	305	278	372	298	205	158	381	282	51	88	352	391
Snåase - Snåsa	316	314	366	341	246	148	259	316	235	233	328	342
Sogndal	17	9	89	114	11	4	26	7	52	27	61	52
Sokndal	100	79	120	95	156	186	239	213	37	32	114	165
Sola	1	2	3	7	1	2	8	35	4	3	3	8
Solund	383	315	248	287	213	152	417	161	299	375	408	399
Songdalen	105	133	208	224	295	390	44	19	86	119	82	100
Sortland	-											
Suortá	206	147	126	116	266	252	156	73	263	251	208	176
Spydeberg	87	56	27	15	302	290	52	17	321	340	87	70
Stange	252	230	380	376	308	321	133	61	280	252	72	79
Stavanger	4	6	4	10	13	36	29	48	8	9	6	15
Steigen	357	277	315	284	273	189	327	103	314	308	392	384
Steinkjer	115	80	65	89	257	221	216	162	47	44	142	155
Stjørdal	35	50	31	34	150	190	83	85	25	45	107	105
Stord	21	25	61	87	69	66	84	149	17	17	44	61
Stordal	250	357	217	299	184	88	245	421	325	228	254	316
Stor-Elvdal	379	399	402	393	345	322	376	405	227	267	319	371
Storfjord	-											
Omasvuotna	-											
Omasvuono	404	374	373	340	394	318	311	335	391	385	405	348
Strand	37	61	25	59	123	167	32	55	194	192	68	66
Stranda	93	118	212	227	10	12	199	214	195	264	185	161
Stryn	96	90	100	133	38	30	189	179	230	260	183	151
Sula	60	71	98	126	147	139	27	33	309	313	59	77
Suldal	103	171	171	163	8	21	254	363	58	77	334	308
Sund	143	203	205	247	289	375	46	93	214	139	121	122
Sunndal	123	74	219	234	53	51	387	307	10	7	234	273
Surnadal	215	190	213	183	135	96	273	293	153	134	273	235
Sveio	120	141	157	141	181	245	65	117	312	229	88	74
Svelvik	308	330	179	167	381	415	235	184	388	396	179	177
Sykkylven	187	238	146	225	108	111	217	250	268	293	240	248
Søgne	75	101	47	61	262	353	138	113	93	94	36	56
Sømna	279	295	253	259	224	253	233	260	353	283	289	294
Søndre Land	416	409	420	414	415	414	375	329	384	383	271	270
Sør-Aurdal	307	342	300	326	276	234	328	387	202	294	304	293
Sørfold	314	260	375	366	284	227	324	246	26	26	402	372
Sør-Fron	313	279	317	289	313	231	297	231	341	386	202	156
Sør-Odal	296	323	173	218	372	398	262	255	357	352	155	181
Sørreisa	324	293	398	370	369	281	195	220	193	211	187	236
Sørumsund	42	39	45	39	196	223	11	20	293	227	21	14
Sør-Varanger	158	199	176	269	204	213	131	176	225	212	117	117
Time	15	31	21	28	78	92	5	53	209	132	31	47
Tingvoll	304	309	321	229	223	262	379	397	106	148	312	296
Tinn	282	272	201	180	248	267	360	368	143	159	296	266

Tjeldsund	420	406	418	417	397	363	414	302	251	210	412	407
Tokke	244	218	275	307	115	130	388	308	34	29	327	315
Tolga	234	224	271	252	26	46	378	365	157	78	331	327
Torsken	418	415	393	375	417	413	403	240	413	414	375	415
Tranøy	405	412	391	407	411	412	389	367	207	309	386	387
Tromsø	22	14	94	81	101	43	30	11	27	21	33	29
Trondheim	8	4	37	46	68	57	16	6	5	5	10	6
Trysil	320	258	252	256	316	251	340	185	283	305	244	261
Træna	326	337	308	349	130	185	271	286	409	384	316	295
Trøgstad	237	303	265	303	331	339	89	190	374	395	108	91
Tvedestrand	280	282	250	273	339	360	272	227	172	170	229	228
Tydal	302	392	338	322	92	204	316	419	85	110	418	416
Tynset	156	167	277	310	20	19	270	236	170	189	189	196
Tysnes	245	122	233	210	152	115	307	148	179	80	277	211
Tysvær	24	24	75	80	120	123	39	100	11	10	110	76
Tønsberg	40	22	79	106	51	85	76	12	78	76	71	51
Ullensaker	13	7	10	8	49	37	9	1	333	369	11	12
Ullensvang	238	255	243	324	48	47	345	364	110	183	379	292
Ulstein	14	23	168	20	9	83	74	90	12	54	8	44
Ulvik	361	347	363	336	95	128	406	385	358	270	361	393
Unjárga Nesseby	343	387	411	418	287	255	103	215	345	381	344	349
Utsira	289	417	223	373	7	373	300	420	394	87	419	421
Vadsø	239	289	377	384	159	143	230	393	70	118	284	183
Vaksdal	274	281	346	319	252	283	227	315	163	153	252	208
Valle	267	334	285	220	170	80	351	422	28	53	407	395
Vang	247	246	376	330	21	72	276	309	294	172	308	279
Vanylven	309	360	141	255	163	212	402	354	228	276	396	414
Vardø	396	371	333	391	419	366	325	266	349	371	297	283
Vefsn	184	137	167	181	209	155	269	203	82	79	154	147
Vega	402	398	370	361	351	333	395	321	402	408	336	370
Vegårshei	155	236	236	257	297	303	96	115	35	168	232	249
Vennesla	98	178	136	201	336	392	31	54	126	141	77	96
Verdal	112	120	101	153	269	270	118	175	49	30	186	184
Verran	415	395	352	278	413	399	422	388	334	318	341	386
Vestby	58	35	57	37	158	133	43	26	339	304	16	9
Vestnes	269	294	283	295	214	236	260	274	278	248	241	287
Vestre Slidre	262	214	107	155	215	203	390	311	168	128	272	230
Vestre Toten	214	175	312	314	270	285	202	114	73	50	165	139
Vestvågøy	257	229	109	135	364	374	172	88	346	284	197	203
Vevelstad	417	397	408	409	357	338	397	381	418	125	410	410
Vik	283	179	255	140	35	14	396	267	316	194	347	363
Vikna	74	48	23	19	155	164	95	30	261	238	169	113
Vindafjord	27	40	38	25	44	26	70	186	75	85	37	111
Vinje	94	102	154	192	31	28	191	195	119	136	220	215
Volda	142	207	322	401	82	84	129	109	166	175	146	187
Voss	79	72	148	165	42	35	198	130	109	158	109	150

Værøy	373	391	299	212	380	294	102	394	421	421	324	285
Vågan	218	128	77	35	294	243	238	111	297	328	164	137
Vågsøy	166	115	66	44	157	69	280	285	175	167	176	206
Vågå	219	228	222	184	105	168	350	350	117	126	239	209
Våler (Hedmark)	381	362	284	243	407	418	385	284	237	243	321	334
Våler (Østfold)	194	168	278	248	356	386	17	10	397	378	35	22
Øksnes	310	317	93	76	416	410	181	327	389	358	200	174
Ørland	191	163	246	244	141	196	223	104	196	190	137	120
Ørskog	136	242	210	204	151	180	57	357	205	82	246	264
Ørsta	124	117	84	78	164	250	169	106	146	156	171	166
Østre Toten	246	219	88	74	317	325	255	192	343	317	177	145
Øvre Eiker	82	73	43	42	268	295	64	32	262	312	64	50
Øyer	236	161	118	97	279	207	322	150	255	320	118	104
Øygarden	126	227	263	202	323	395	15	138	69	37	268	288
Øystre Slidre	195	150	220	209	131	76	219	193	248	269	173	99
Åfjord	233	81	269	246	84	113	355	110	122	46	276	164
Ål	210	160	241	208	23	27	357	217	187	144	307	318
Ålesund	20	17	28	26	37	50	53	43	89	72	43	27
Åmli	328	280	288	237	321	279	331	174	156	275	314	345
Åmot	270	307	401	406	210	195	106	168	290	314	238	233
Årdal	137	97	296	321	107	61	318	325	6	6	281	278
Ås	12	10	190	169	46	48	13	8	7	8	13	4
Åseral	122	200	266	267	39	58	115	259	189	237	235	212
Åsnes	363	379	258	320	379	406	363	352	287	363	295	274

Vedlegg 3. Kommunenes endringer over tid, total- og områdeindikatorer, 2013=1,00

Tabellen under viser endringen i områdeindikatorer og totalindikator som beskrevet i Vedlegg 1, over perioden fra 2013 til 2018.

	TOTAL	Næringsliv	Arbeids- marked	Demografi	Kompetanse	Kommune- økonomi
Agdenes	0,94	0,89	0,98	0,85	1,18	0,92
Alstahaug	1,01	0,91	1,02	1,00	1,22	0,96
Alta	1,06	1,04	1,09	1,02	1,23	1,00
Alvdal	1,02	1,01	1,05	1,01	1,08	0,97
Andøy	0,97	0,94	1,01	0,88	0,98	1,02
Aremark	0,96	1,02	1,04	0,82	1,04	0,93
Arendal	0,99	0,96	1,00	0,93	1,18	0,98
Asker	0,99	1,02	1,00	0,89	1,05	1,00
Askim	1,02	1,03	1,04	0,95	1,20	0,99
Askvoll	1,02	1,02	1,00	1,02	1,25	0,97
Askøy	1,00	0,97	0,99	0,90	1,35	1,00
Audnedal	0,97	1,06	0,98	0,87	1,09	0,95
Aukra	0,97	0,92	0,98	0,92	1,13	0,96
Aure	1,02	1,03	1,05	0,95	1,11	0,99
Aurland	1,07	0,98	1,09	1,09	1,18	1,06
Aurskog- Høland	0,99	0,97	0,97	0,94	1,15	1,00
Austevoll	1,03	1,18	1,02	0,90	0,98	1,02
Austrheim	0,97	0,93	0,92	0,95	1,16	0,97
Averøy	0,98	1,03	0,92	0,91	1,15	0,99
Balestrand	1,02	0,97	1,00	1,20	1,26	0,88
Ballangen	0,98	0,96	0,90	0,86	1,30	0,99
Balsfjord	1,01	0,98	1,03	0,93	1,22	1,01
Bamble	1,03	1,00	1,04	0,95	1,19	1,01
Bardu	1,06	0,82	1,13	1,09	1,24	0,98
Beiarn	0,98	0,99	0,99	0,90	1,29	0,91
Berg	1,02	1,05	1,25	0,83	1,11	0,93
Bergen	0,98	0,96	0,97	0,92	1,11	1,00
Berlevåg	1,06	1,10	1,25	0,83	1,28	1,01
Bindal	1,13	1,16	1,16	1,24	1,30	0,97
Birkenes	1,02	1,03	0,99	0,97	1,21	1,01
Bjerkreim	0,95	1,00	0,97	0,75	1,13	0,98
Bjugn	1,07	1,09	0,97	1,09	1,34	1,01
Bodø	1,03	1,00	1,01	1,02	1,18	1,00
Bokn	0,95	0,99	0,91	0,76	1,36	0,97
Bremanger	0,97	0,93	1,02	0,80	1,19	0,98
Brønnøy	1,01	0,99	0,99	0,90	1,28	0,99
Bygland	1,10	0,98	1,11	1,35	1,19	1,00
Bykle	1,09	1,08	1,06	1,22	1,20	1,01

Bærum	1,01	1,06	1,00	0,95	1,03	1,02
Bø (Nordland)	1,13	1,14	1,10	1,24	1,61	0,96
Bø (Telemark)	1,05	0,95	1,00	1,29	1,02	0,98
Bømlo	0,98	0,92	0,97	0,98	1,08	0,98
Båtsfjord	1,10	1,10	1,31	1,03	1,25	1,00
Deatnu - Tana	1,05	0,97	1,02	1,09	1,50	1,00
Divtasvuodna - Tysfjord	1,02	1,13	1,02	0,81	1,24	1,02
Dovre	1,07	1,04	1,06	1,12	1,24	0,98
Drammen	1,00	0,98	0,99	0,93	1,21	1,00
Drangedal	1,04	1,02	1,01	0,92	1,35	1,03
Dyrøy	0,96	0,82	1,24	0,90	0,87	0,95
Dønna	1,06	1,04	1,04	1,02	1,43	1,00
Eid	1,02	0,96	0,99	1,09	1,18	0,96
Eide	0,98	0,99	0,98	0,95	1,09	0,95
Eidfjord	1,06	1,08	1,05	0,90	1,18	1,12
Eidsberg	1,01	1,03	1,00	0,90	1,27	1,01
Eidskog	0,97	0,99	0,90	1,01	1,11	0,95
Eidsvoll	1,00	0,97	1,06	0,93	1,17	0,99
Eigersund	0,97	0,99	0,95	0,87	1,17	0,97
Elverum	1,01	1,02	0,99	0,96	1,13	1,00
Enebakk	1,03	1,15	0,95	0,96	1,20	0,99
Engerdal	1,01	0,87	1,11	1,16	1,12	0,89
Etne	0,99	1,01	0,97	0,88	1,29	0,99
Etnedal	1,04	1,18	1,05	0,89	1,20	0,99
Evenes	0,99	0,98	1,08	0,86	1,16	0,98
Evje og Hornnes	1,02	0,97	1,05	0,95	1,22	0,99
Farsund	1,01	0,98	1,01	0,99	1,13	1,00
Fauske - Fuosko	1,04	1,00	1,06	1,07	1,12	0,98
Fedje	0,95	1,02	0,85	1,12	1,31	0,79
Fet	1,00	1,08	1,01	0,95	1,00	0,99
Finnøy	0,94	0,99	0,94	0,75	1,33	0,95
Fitjar	0,97	0,94	0,93	0,99	1,07	0,96
Fjaler	1,08	1,03	1,05	1,05	1,38	1,00
Fjell	0,97	0,98	0,90	0,96	1,04	0,97
Flakstad	1,05	1,20	1,04	0,86	1,49	1,01
Flatanger	1,07	1,09	1,00	1,07	1,33	1,01
Flekkefjord	1,03	1,04	0,97	1,07	1,14	0,98
Flesberg	0,99	1,00	0,96	0,92	1,17	1,01
Flora	0,99	0,99	0,97	0,89	1,34	0,94
Flå	1,02	1,03	1,02	0,92	1,21	1,02
Folldal	1,01	0,96	0,97	1,08	1,20	0,95
Forsand	0,90	0,96	1,02	0,56	1,24	0,95
Fosnes	0,96	1,07	0,90	1,01	0,95	0,95
Fredrikstad	1,05	1,11	1,03	1,00	1,20	0,99
Frogn	0,97	1,03	0,97	0,82	1,13	0,96
Froland	1,07	1,12	1,11	0,99	1,28	1,00

Frosta	0,96	0,96	0,99	0,79	1,19	1,01
Fræna	1,01	0,99	1,03	0,91	1,23	0,99
Frøya	1,05	1,14	1,00	1,12	1,00	1,02
Fusa	1,01	1,07	0,99	0,95	1,12	0,97
Fyresdal	1,06	1,03	1,06	1,16	1,12	1,00
Færder	0,97	0,97	0,95	0,88	1,17	0,96
Førde	1,01	1,08	0,98	0,94	1,21	0,98
Gáivuotna Kåfjord Kaivuono	- - 1,08	- - 1,09	- - 1,11	- - 0,92	- - 1,55	- - 1,00
Gamvik	1,12	1,12	1,57	0,93	1,54	0,99
Gaular	1,05	1,02	1,05	1,05	1,22	0,99
Gausdal	1,00	1,03	1,05	0,81	1,20	0,99
Gildeskål	1,03	1,10	1,11	0,79	1,42	0,94
Giske	1,00	1,03	0,99	0,88	1,39	0,99
Gjemnes	1,00	0,97	0,92	1,10	1,10	0,98
Gjerdrum	1,03	0,96	1,01	1,11	1,04	1,05
Gjerstad	1,00	0,91	1,04	0,96	1,20	0,98
Gjesdal	0,93	0,98	0,95	0,77	1,17	0,97
Gjøvik	1,01	1,01	1,00	1,01	1,11	0,99
Gloppen	1,03	1,07	0,98	1,06	1,14	0,99
Gol	1,01	1,04	1,00	0,99	1,11	0,99
Gran	1,01	1,01	1,01	0,92	1,17	1,01
Grane	1,10	1,00	1,08	1,28	1,18	1,01
Granvin	0,99	0,95	0,99	1,13	0,88	0,97
Gratangen	1,01	1,09	1,12	0,80	1,30	0,93
Grimstad	1,02	0,96	1,06	1,01	1,15	1,00
Grong	0,98	0,95	0,98	0,92	1,15	0,98
Grue	0,99	1,09	0,93	0,97	1,08	0,97
Gulen	0,99	0,98	0,96	0,88	1,25	1,00
Guovdageaidnu - Kautokeino	1,05	1,15	1,20	0,92	1,10	0,96
Hadsel	1,03	0,96	1,07	0,99	1,22	1,01
Halden	1,03	1,05	1,01	0,98	1,15	1,02
Halsa	1,03	0,98	0,92	1,37	1,06	0,95
Hamar	1,03	1,03	1,01	1,06	1,12	1,00
Hamarøy Hábmer	- 0,94	- 1,06	- 1,00	- 0,63	- 1,23	- 0,96
Hammerfest	1,02	0,97	1,11	0,92	1,24	0,98
Haram	0,98	1,03	0,93	1,03	0,96	0,97
Hareid	0,99	1,04	0,90	0,96	1,15	0,96
Harstad Hárstták	- 1,03	- 1,02	- 1,05	- 0,98	- 1,15	- 1,01
Hasvik	0,97	0,99	0,99	0,88	1,22	1,00
Hattfjellidal	0,96	0,99	1,04	0,63	1,24	1,01
Haugesund	0,98	0,95	0,95	0,91	1,15	1,00
Hemne	1,04	1,04	1,02	1,11	1,17	0,96
Hemnes	1,08	1,03	1,05	1,16	1,29	1,00
Hemsedal	1,00	0,99	0,99	0,90	1,17	1,04

Herøy (Møre og Romsdal)	0,97	1,00	0,89	0,89	1,19	1,01
Herøy (Nordland)	1,05	1,08	1,12	0,96	1,25	0,99
Hitra	1,05	1,05	1,06	1,01	1,21	1,00
Hjartdal	1,00	1,06	1,08	0,82	0,97	1,04
Hjelmeland	0,99	1,00	0,99	0,89	1,23	0,95
Hobøl	1,02	1,08	1,06	0,92	1,17	1,00
Hol	1,02	1,07	0,97	0,97	1,15	1,04
Hole	0,98	1,14	1,03	0,78	1,18	0,96
Holmestrand	1,03	1,01	0,98	1,05	1,24	0,97
Holtålen	1,04	0,93	1,04	1,10	1,20	1,01
Hornindal	0,97	0,96	0,97	0,91	1,31	0,90
Horten	0,99	1,00	0,97	0,95	1,10	0,97
Hurdal	1,00	1,01	0,96	0,87	1,45	1,00
Hurum	1,00	1,02	0,98	1,03	1,08	0,97
Hvaler	1,01	1,10	0,97	0,88	1,19	1,00
Hyllestad	1,05	0,86	1,03	1,22	1,44	0,95
Hægebostad	1,01	1,02	1,03	0,91	1,13	0,99
Høyanger	1,04	1,06	0,97	1,00	1,24	1,04
Høylandet	1,04	0,93	1,12	1,10	1,16	0,95
Hå	0,96	0,97	0,97	0,81	1,23	0,98
Ibestad	1,02	1,17	0,97	0,87	1,24	1,04
Inderøy	1,06	1,03	1,06	1,05	1,28	0,98
Indre Fosen	1,00	1,03	1,02	0,87	1,16	0,98
Iveland	0,97	0,81	0,96	0,86	1,47	0,98
Jevnaker	1,03	1,06	1,01	1,05	1,02	1,01
Jondal	0,97	1,02	1,05	0,91	1,22	0,84
Jølster	1,01	1,04	0,99	1,03	1,15	0,95
Kárásjohka - Karasjok	1,01	0,99	1,05	1,09	1,10	0,89
Karlsøy	0,98	0,96	0,93	0,95	1,34	0,98
Karmøy	0,98	0,96	0,99	0,86	1,16	0,98
Klepp	0,97	0,94	0,95	0,91	1,21	1,00
Klæbu	1,00	1,01	1,00	0,89	1,25	0,99
Kongsberg	0,97	1,01	0,91	0,88	1,04	1,01
Kongsvinger	1,01	1,02	1,03	0,94	1,10	0,99
Kragerø	1,01	0,99	1,00	1,03	1,14	0,98
Kristiansand	0,99	0,96	0,98	0,98	1,09	0,98
Kristiansund	0,97	0,96	0,98	0,88	1,21	0,96
Krødsherad	0,97	1,04	0,96	0,74	1,30	1,02
Kvalsund	0,92	1,04	1,19	0,55	1,03	0,93
Kvam	1,01	1,03	0,97	0,98	1,21	0,98
Kvinesdal	1,02	1,00	1,02	1,06	1,12	0,97
Kvinnherad	1,01	0,99	0,97	0,99	1,16	1,01
Kviteseid	1,02	1,01	0,92	1,17	1,19	0,97
Kvitsøy	0,94	1,17	0,90	0,64	1,23	0,98
Kvæfjord	0,99	1,10	1,05	0,77	1,28	1,01

Kvænanngen	1,09	1,19	1,09	1,16	1,13	0,97
Larvik	1,04	1,03	1,01	1,03	1,27	0,98
Lebesby	1,10	1,03	1,18	1,04	1,30	1,07
Leikanger	1,03	1,17	1,05	0,92	1,14	0,96
Leirfjord	1,06	0,98	1,08	1,05	1,47	0,98
Leka	1,08	1,08	1,00	1,61	0,81	1,02
Lenvik	1,03	1,03	1,04	1,01	1,15	0,99
Lesja	1,06	1,07	0,96	1,31	1,21	0,98
Levanger	1,01	0,94	0,99	1,07	1,13	0,97
Lier	1,00	1,02	1,02	0,92	1,07	0,98
Lierne	1,08	1,08	1,06	1,21	1,23	0,96
Lillehammer	1,03	1,00	1,03	1,01	1,14	1,00
Lillesand	1,02	0,97	1,00	1,03	1,20	0,99
Lindesnes	0,98	0,99	0,96	0,94	1,12	0,95
Lindås	0,98	0,99	0,98	0,90	1,12	0,96
Loabák - Lavangen	0,99	1,12	0,93	0,87	1,25	0,96
Lom	1,00	1,04	0,96	0,98	1,15	0,97
Loppa	1,10	1,00	1,06	1,53	1,03	1,03
Lund	0,97	1,02	0,96	0,83	1,07	0,99
Lunner	1,01	1,05	1,06	0,89	1,19	0,98
Lurøy	1,08	1,10	1,05	1,10	1,22	1,03
Luster	1,03	1,03	1,04	1,00	1,19	0,98
Lyngdal	1,01	1,02	0,99	0,97	1,25	0,97
Lyngen	1,03	0,93	1,05	1,06	1,16	1,01
Lærdal	1,08	1,26	1,07	1,08	1,07	1,00
Lødingen	0,99	1,07	0,98	0,90	1,17	0,93
Lørenskog	1,06	0,91	0,99	1,33	1,09	1,00
Løten	1,01	1,00	0,98	0,98	1,20	1,00
Malvik	0,99	1,00	0,98	0,89	1,21	1,00
Mandal	1,00	0,98	1,02	0,97	1,10	0,99
Marker	1,06	1,08	1,00	0,92	1,62	1,04
Marnardal	1,00	1,08	0,99	0,93	1,37	0,89
Masfjorden	0,96	1,01	0,96	0,96	0,94	0,95
Meland	0,98	0,98	0,98	0,92	1,06	0,99
Meldal	1,04	1,08	1,06	0,92	1,21	1,02
Melhus	0,99	1,03	0,93	0,95	1,18	0,99
Meløy	1,03	0,97	0,98	1,06	1,24	1,00
Meråker	0,98	1,00	1,04	0,82	1,10	1,00
Midsund	0,96	0,98	0,97	0,80	1,32	0,95
Midtre Gauldal	0,98	1,01	0,98	0,83	1,17	1,00
Modalen	0,94	0,96	0,83	1,03	1,05	0,92
Modum	1,00	1,05	1,01	0,88	1,23	0,99
Molde	0,99	0,98	0,99	0,94	1,11	0,99
Moskenes	1,02	1,20	0,91	0,91	1,73	0,96
Moss	1,01	1,04	1,02	0,93	1,14	1,00
Målselv	1,03	0,91	1,01	1,16	1,09	1,00

Måsøy	1,08	1,06	1,22	1,05	1,00	1,04
Namdalseid	1,05	1,02	1,14	0,99	1,32	0,93
Namsos	1,02	0,97	1,02	1,03	1,04	1,02
Namsskogan	0,98	1,00	1,07	0,73	1,12	1,03
Nannestad	1,08	0,99	1,04	1,22	1,21	1,01
Narvik	1,04	1,06	1,10	0,95	1,21	0,97
Naustdal	0,97	1,02	1,04	0,82	1,03	0,98
Nedre Eiker	1,01	0,99	1,04	0,96	1,17	0,99
Nes (Akershus)	1,01	1,01	1,03	0,98	1,16	0,97
Nes (Buskerud)	1,02	1,05	0,97	0,96	1,30	0,97
Nesna	0,94	1,04	0,98	0,74	1,03	0,99
Nesodden	1,00	0,92	1,00	0,99	1,17	0,99
Nesset	1,01	1,00	0,97	0,98	1,32	0,96
Nissedal	1,04	1,01	1,10	0,92	1,28	1,01
Nittedal	1,01	0,98	1,01	1,01	1,15	0,99
Nome	1,02	0,96	1,07	0,95	1,21	0,99
Nord-Aurdal	1,04	1,07	1,14	0,97	1,07	0,98
Norddal	1,06	1,01	1,01	1,23	1,24	0,97
Nord-Fron	1,02	0,97	0,94	1,16	1,12	1,00
Nordkapp	1,07	1,04	1,14	1,01	1,22	1,03
Nord-Odal	1,00	0,98	1,02	0,96	1,11	0,97
Nordre Land	1,01	1,09	1,02	0,96	1,16	0,92
Nordreisa - Ráisa - Raisi	1,04	1,06	1,10	0,97	1,16	0,98
Nore og Uvdal	0,99	1,08	1,01	0,79	1,17	0,98
Notodden	0,99	0,96	1,04	0,92	1,12	0,97
Nærøy	1,05	1,09	1,15	0,90	1,19	1,02
Odda	1,01	1,03	0,97	0,90	1,18	1,00
Oppdal	1,02	1,00	1,02	1,00	1,19	1,00
Oppegård	0,99	1,00	0,99	0,94	1,07	0,97
Orkdal	1,03	1,01	1,03	1,03	1,13	0,99
Os (Hedmark)	1,05	1,07	1,05	0,98	1,28	0,98
Os (Hordaland)	0,97	0,91	0,97	0,94	1,12	1,00
Osen	1,02	0,98	1,10	1,00	1,09	0,93
Oslo kommune	1,02	1,01	1,04	0,96	1,14	1,01
Osterøy	1,00	1,02	0,98	0,92	1,21	0,99
Overhalla	1,03	1,05	1,02	0,98	1,21	0,99
Porsanger - Porsángu - Porsanki	1,04	1,06	1,08	1,00	1,28	0,94
Porsgrunn	1,02	0,99	1,00	1,01	1,13	1,00
Raarvihke - Røyrvik	1,08	1,01	1,01	1,34	0,99	1,03
Radøy	0,95	0,89	0,95	0,86	1,33	0,95
Rakkestad	1,00	1,01	0,97	0,90	1,36	1,01
Rana	1,03	1,02	1,02	1,00	1,15	1,03
Randaberg	0,98	0,91	0,93	1,03	1,17	0,96
Rauma	1,02	1,02	1,01	1,03	1,14	0,99

Re	1,00	1,01	0,91	1,05	1,10	0,99
Rendalen	1,05	1,01	1,04	1,06	1,37	0,96
Rennebu	1,06	0,99	1,08	0,93	1,49	1,00
Rennesøy	0,90	0,99	0,92	0,66	1,24	0,98
Rindal	1,05	1,02	0,97	1,09	1,27	1,03
Ringebu	1,02	1,01	0,95	1,09	1,13	1,01
Ringerike	1,04	1,00	1,04	1,03	1,19	1,00
Ringsaker	1,04	1,02	1,01	1,08	1,19	0,99
Risør	1,01	0,98	1,00	0,94	1,25	0,99
Roan	1,07	1,31	0,99	1,06	1,22	0,95
Rollag	0,98	0,97	0,82	1,11	1,28	0,99
Rygge	1,01	1,01	0,99	0,99	1,11	1,00
Rælingen	1,01	1,02	1,04	0,95	1,10	0,99
Rødøy	1,00	1,01	0,96	0,96	1,22	0,98
Rømskog	1,07	1,16	0,99	1,04	1,67	0,99
Røros	1,03	1,01	1,02	0,98	1,22	1,00
Røst	0,97	0,89	1,10	0,86	1,15	0,96
Røyken	0,99	1,02	1,01	0,92	1,08	0,97
Råde	1,03	1,06	1,04	1,02	1,15	0,96
Salangen	1,00	1,16	1,04	0,80	1,15	0,97
Saltdal	1,07	1,07	1,08	1,07	1,20	0,98
Samnanger	0,99	0,94	1,01	0,93	1,28	0,98
Sande (Møre og Romsdal)	0,98	1,04	0,91	0,87	1,75	0,95
Sande (Vestfold)	1,04	1,08	1,00	1,05	1,10	1,03
Sandefjord	1,00	1,01	0,99	0,92	1,20	0,98
Sandnes	0,95	0,95	0,95	0,85	1,15	0,96
Sandøy	1,02	1,02	0,92	1,08	1,33	0,95
Sarpsborg	1,00	0,88	1,05	1,03	1,09	1,00
Sauda	0,97	0,97	0,94	0,83	1,16	0,98
Sauherad	1,01	1,07	0,98	0,93	1,17	0,98
Sel	1,02	1,00	1,03	0,92	1,23	0,98
Selbu	1,02	1,05	1,07	0,92	1,13	0,99
Selje	1,03	0,94	1,06	1,00	1,18	1,02
Seljord	0,97	1,00	0,98	0,82	1,11	0,99
Sigdal	1,02	1,00	1,02	1,02	1,23	0,97
Siljan	1,07	1,14	1,02	0,96	1,51	1,00
Sirdal	1,08	1,05	1,10	0,98	1,27	1,04
Skaun	1,00	0,94	1,07	0,90	1,20	0,99
Skedsmo	1,03	0,99	1,03	1,07	1,10	0,98
Ski	1,01	1,03	1,03	0,94	1,21	0,98
Skien	1,02	1,03	0,99	0,97	1,18	1,01
Skiptvet	1,00	1,08	0,97	0,86	1,32	0,99
Skjervøy	1,07	0,99	1,19	1,14	1,04	1,00
Skjåk	1,01	0,98	1,00	1,14	1,09	0,92
Skodje	1,02	1,03	1,02	0,92	1,30	1,01

Skånland	1,02	1,05	1,07	0,91	1,18	0,98
Smøla	1,01	1,02	1,02	0,97	1,12	0,98
Snillfjord	1,05	1,14	1,04	1,14	1,05	0,93
Snåase - Snåsa	1,03	1,05	1,09	0,91	1,18	0,97
Sogndal	1,05	0,98	1,04	1,07	1,22	1,00
Sokndal	1,01	1,04	0,98	0,99	1,15	0,97
Sola	0,96	0,96	0,93	0,85	1,12	0,97
Solund	1,11	0,97	1,05	1,73	1,04	1,00
Songdalen	0,99	1,00	0,90	1,03	1,13	0,98
Sortland	-					
Suortá	1,05	1,03	1,03	1,06	1,21	1,01
Spydeberg	1,04	1,04	1,03	1,05	1,17	1,00
Stange	1,04	1,03	1,00	1,05	1,24	0,99
Stavanger	0,95	0,91	0,93	0,90	1,11	0,97
Steigen	1,09	1,04	1,08	1,25	1,21	0,98
Steinkjer	1,03	0,98	1,05	1,02	1,15	0,98
Stjørdal	0,98	0,98	0,96	0,94	1,03	0,99
Stord	0,98	0,98	0,99	0,88	1,10	0,98
Stordal	0,93	0,92	1,08	0,50	1,35	0,94
Stor-Elvdal	0,99	1,06	1,05	0,86	1,13	0,92
Storfjord	-					
Omasvuotna	-					
Omasvuono	1,08	1,07	1,17	0,94	1,27	1,05
Strand	0,97	0,92	0,96	0,90	1,18	0,99
Stranda	0,99	1,00	0,97	0,95	1,09	1,00
Stryn	1,01	0,98	1,01	0,98	1,14	1,01
Sula	0,99	0,98	1,01	0,93	1,19	0,98
Suldal	0,98	1,03	0,96	0,83	1,09	1,01
Sund	0,98	0,97	0,93	0,88	1,30	0,99
Sunndal	1,03	1,00	1,00	1,13	1,15	0,96
Surnadal	1,03	1,04	1,02	0,94	1,22	1,01
Sveio	1,00	1,04	0,96	0,88	1,32	1,00
Svelvik	1,01	1,03	0,95	1,02	1,21	0,99
Sykkylven	0,98	0,94	0,99	0,93	1,15	0,98
Søgne	0,99	0,98	0,93	0,98	1,16	0,97
Sømna	1,01	1,01	0,99	0,93	1,33	0,98
Søndre Land	1,11	1,51	1,10	1,06	1,22	0,98
Sør-Aurdal	0,99	0,98	1,06	0,88	1,05	0,99
Sørfold	1,06	1,03	1,07	1,08	1,11	1,02
Sør-Fron	1,05	1,03	1,10	1,04	1,05	1,02
Sør-Odal	1,00	0,97	1,00	0,98	1,22	0,97
Sørreisa	1,04	1,13	1,15	0,94	1,16	0,96
Sørum	1,00	1,01	0,99	0,91	1,30	1,00
Sør-Varanger	0,99	0,92	1,00	0,92	1,20	0,99
Time	0,96	0,97	0,97	0,79	1,30	0,97
Tingvoll	1,02	1,13	0,98	0,93	1,13	1,00
Tinn	1,02	1,04	1,00	0,96	1,16	1,01
Tjeldsund	1,14	1,10	1,12	1,38	1,26	0,99

Tokke	1,04	0,99	0,98	1,14	1,14	1,00
Tolga	1,03	1,04	0,95	1,01	1,31	0,98
Torsken	1,08	1,08	1,12	1,30	1,35	0,85
Tranøy	1,00	0,90	1,05	1,04	1,04	0,97
Tromsø	1,04	1,02	1,07	1,02	1,13	0,99
Trondheim	1,02	0,98	1,01	1,03	1,11	1,01
Trysil	1,07	1,01	1,09	1,17	1,17	0,98
Træna	1,00	0,94	0,95	0,95	1,64	1,00
Trøgstad	0,97	0,97	1,01	0,85	1,13	1,00
Tvedestrand	1,02	0,98	0,99	1,02	1,17	0,99
Tydal	0,92	1,05	0,91	0,63	1,13	0,97
Tynset	1,01	0,98	0,99	1,01	1,15	0,98
Tysnes	1,09	1,04	1,03	1,15	1,34	1,03
Tysvær	0,99	1,00	0,99	0,85	1,14	1,01
Tønsberg	1,03	0,98	0,95	1,12	1,16	1,00
Ullensaker	1,04	0,98	1,02	1,17	1,11	0,99
Ullensvang	1,00	0,93	1,00	0,94	1,08	1,07
Ulstein	0,97	1,26	0,87	0,92	0,90	0,95
Ulvik	1,03	1,07	0,96	1,09	1,39	0,93
Unjárga Nesseby	0,96	0,88	1,05	0,85	1,08	0,97
Utsira	0,83	0,84	0,67	0,54	2,02	0,90
Vadsø	0,98	1,00	1,01	0,75	1,09	1,05
Vaksdal	1,01	1,07	0,99	0,87	1,19	1,02
Valle	0,97	1,09	1,08	0,57	1,04	0,99
Vang	1,01	1,10	0,91	0,94	1,37	1,01
Vanylven	0,97	0,91	0,97	1,12	1,11	0,87
Vardø	1,07	0,90	1,30	1,05	1,14	1,00
Vefsn	1,04	1,01	1,05	1,04	1,17	0,99
Vega	1,04	1,03	1,06	1,14	1,16	0,94
Vegårshei	0,97	0,99	1,01	0,93	0,89	0,98
Vennesla	0,97	0,96	0,94	0,90	1,17	0,98
Verdal	1,00	0,97	1,02	0,90	1,21	0,99
Verran	1,15	1,12	1,15	1,80	1,23	0,92
Vestby	1,04	1,04	1,03	1,01	1,26	1,00
Vestnes	1,00	1,00	1,00	0,95	1,24	0,95
Vestre Slidre	1,05	0,97	1,02	1,14	1,25	1,02
Vestre Toten	1,04	1,00	1,01	1,06	1,23	1,00
Vestvågøy	1,04	0,99	1,03	1,05	1,30	0,98
Vevelstad	1,15	1,01	1,07	1,05	3,07	0,97
Vik	1,10	1,14	1,03	1,22	1,39	0,96
Vikna	1,05	1,02	0,99	1,08	1,22	1,02
Vindafjord	0,98	1,03	1,03	0,83	1,14	0,94
Vinje	1,00	0,98	0,99	0,95	1,18	0,99
Volda	0,98	0,85	0,99	0,98	1,16	0,96
Voss	1,01	1,00	1,01	1,03	1,11	0,97
Værøy	0,99	1,11	1,17	0,65	1,45	1,01

Vågan	1,07	1,07	1,07	1,10	1,15	1,00
Vågsøy	1,04	1,04	1,09	0,96	1,19	0,97
Vågå	1,01	1,05	0,94	0,96	1,19	1,01
Våler (Hedmark)	1,05	1,07	0,99	1,15	1,17	0,97
Våler (Østfold)	1,03	1,06	1,00	0,99	1,35	1,00
Øksnes	1,02	1,03	1,14	0,82	1,36	1,00
Ørland	1,03	1,02	0,95	1,09	1,18	1,00
Ørskog	0,95	1,02	0,97	0,66	1,37	0,98
Ørsta	1,01	1,02	0,94	1,03	1,17	0,99
Østre Toten	1,04	1,03	1,01	1,03	1,24	1,00
Øvre Eiker	1,01	1,00	1,00	1,01	1,12	1,00
Øyer	1,07	1,04	1,08	1,18	1,10	1,00
Øygarden	0,95	1,08	0,92	0,75	1,26	0,97
Øystre Slidre	1,04	1,02	1,04	0,99	1,16	1,03
Åfjord	1,11	1,04	0,97	1,29	1,36	1,06
Ål	1,05	1,05	0,98	1,16	1,25	0,97
Ålesund	1,01	0,99	0,98	0,98	1,20	1,00
Åmli	1,05	1,08	1,07	1,17	1,03	0,95
Åmot	0,99	0,97	1,01	0,90	1,16	0,99
Årdal	1,03	0,98	1,05	0,97	1,16	0,99
Ås	1,02	1,04	1,00	0,99	1,10	1,02
Åseral	0,97	1,01	0,97	0,82	1,11	1,00
Åsnes	0,99	0,94	1,00	0,99	1,04	1,00

